Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 15 (19.983) • 1988 йил 19 январь, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

ИНТИЗОМ ВА УЮШҚОҚЛИК— МУВАФФАҚИЯТ ГАРОВИ

ҚАЙТА ҚУРИШГА ЎЗ БУРЧИНИ ЧУҚУР АНГЛАЙДИГАН, ИШ УЧУН ЖОН КУЙДИРАДИГАН, КАМЧИЛИК ВА НУҚСОНЛАРГА МУРОСАСИЗ КИШИЛАР КЕРАК

Янгиланиш сари тез ўзгариб бораётган бизнинг жамиятимизда амалий ишлар кўлами кенгайиб, жўшқин ҳаракатлар активлашаётгани ўз ижобий натижаларини бера бошлади. Бутун мамлакатда бўлгани каби Ўзбекистонда ҳам кейинги йилларда партия ва давлат интизомини, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш йўлида бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Кадрларда планлар, қарорлар, қонунларнинг оғишмай бажарилиши учун масъулият кучайди. Уларнинг аксарияти ўзларига топширилган участкаларда ишни пухта ташкил этиш йўлида ташаббускорлик кўрсатаётирлар.

КПСС XXVII съезди, Ўзбекистон Компартияси XXI съезди қарорларини, партия ва ҳукуматнинг давлат ҳамда меҳнат интизомини мустаҳкамлашга тааллуқли кўрсатмаларини оғишмай бажариш учун талабчанлик кучайди. Кўпчилик партия ва касаба союз ташкилотлари интизомни бузиш, ишда ўзибўларчилик, пала-партишлик, тартибсизликнинг ҳар қандай кўринишларини бартараф этиш чораларини кўрмоқдалар.

Буларнинг ҳаммаси республикани социал-иқтисодий ривожлантиришнинг ўн иккинчи беш йиллик планлари муваффақиятли бажарилиши учун зарур шарт-шароитлар яратмоқда. Ишлаб чиқариш ҳажми ошиб, бир қанча тармоқларда ўсиш суръатлари тезлашмоқда.

Сўнгги икки йилда саноат маҳсулоти ўсишининг ўртача йиллик суръати 3 процент кўтарилиб, 6,5 процентга етди. Саноатда меҳнат унумдорлиги кескин ошди. Уй-жой, бошқа социал-маиший объектлар қурилиши кенгайди. Агросаноат комплекси тармоқларида муайян ижобий силжишлар рўй бермоқда.

Меҳнат интизомини мустаҳкамлашда коллективларнинг роли ошиб бораётир. Ҳар бир участкада, бригадада ўзаро талабчанлик, ўзибўларчилик фактларига муросасизлик кучаяпти. Сирдарё қурилиш материаллари комбинати коллективи уюшқоқликни кучайтириб, интизомни мустаҳкамлаб, ҳар бир иш жойида пухта тартиб ўрнатди. Натижада планга қўшимча 400 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Навоий азот ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ҳам икки йилдан буён ишда юксак маромни таъминламоқда. Иқтисодий ислоҳот принципларига асосланган янгича ёндашувлар ходимларда ўз ишига талабчанликни кучайтирди. Интизомни, тартибни мустаҳкамлаш масалалари коллективларда тўла ошкоралик, ўзаро талабчанлик муҳитида қараб чиқилмоқда. Шу туфайли маҳсулот ҳажми кўпайиб, шартнома мажбуриятлари узлуксиз бажариляпти.

Вазифа — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 70 йиллигини муносиб нишонлашга тайёргарлик муносабати билан вужудга келган ялпи сафарбарликни тўла сақлаб қолишдан иборат. Умумхалқ мусобақаси жараёнида туғилган ҳар бир ижобий тажриба, ибратли иш усули кенг оммалаштирилиб, сиёсий-ташкилотчилик иши интизомни мустаҳкамлашга, ҳамма ерда намунали тартибни қарор топтириш учун курашга йўналтирилиши керак.

Афсуски, ҳанузгача меҳнат интизомини бузиш, ишлаб чиқариш технологиясидан чекинишларга йўл қўйиш ҳоллари содир бўлаётир. Ишда яхши натижаларга эришаётган, мусобақанинг олдида бораётган кишиларни рағбатлантириш учун ҳамиша ҳам зарур чоралар кўрилмаётир. Чунончи, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида шундай ҳол рўй берди. А. Чернишов бошлиқ бригада мусобақа ғолиби бўлди, лекин илғор коллектив на моддий, на маънавий рағбатлантирилди. Бундай бефарқлик меҳнат интизомини бўшаштиради, коллектив ҳамма ерда тартиб-интизомни мустаҳкамлаш, қайта қуришлардаги сафарбарликни, уюшқоқликни сусайтиради.

Уйчи қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводида интизомсизлик, ишга чиқмаслик туфайли кўпгина иш вақти бой берилмоқда. Партия, касаба союз ташкилотлари эса бу нуқсонларга лоқайд муносабатда бўлмоқдалар, интизомсизлик, тартибсизлик фактлари билан муроса қилмоқдалар.

Оқдарё район партия комитети колхоз ва совхозларда, саноат ва қурилиш ташкилотларида ижро интизомини мустаҳкамлаш чораларини кўрмаётир. Ишдаги юзакичилик, юзхотирчилик, талабчанликнинг сустлиги кўпгина коллективларда бўшашувчанликни юзага келтирди. Ёзёвон районидаги «Правда» совхозида ҳам шу сингари ҳолат содир бўлган. Партия комитети мусобақани ташкил этишга, унинг тарбиявий ролини кучайтиришга етарли эътибор бермаётир. Натижада ишда ўзибўларчилик юзага келган. Хўжаликда ҳосилдорлик пасайиб кетмоқда, иқтисодий зарар кўрилмоқда. Қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш шароити, уларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш савиясини оширишга эътибор берилмаётир.

Шуни ҳам рўй-рост айтиш керакки, бир қатор бирлашмалар, корхоналар, баъзи тармоқларда ишга эскича муносабат ҳануз бартараф этилмаётир. Янгиликка интилмаслик, турғунликка мойиллик, камчиликлар билан муросасозлик гоҳ у-гоҳ бу жойда кўзга ташланмоқда. Бундай фактларга тезроқ барҳам бериш, ҳамма ерда тартиб-интизомни мустаҳкамлаш, қайта ишлаш туфайли авж олиб бораётган янгиланиш, уюшқоқлик, бунёдкорлик ташаббусларига қудратли қанот бағишлаш лозим.

Партия комитетлари, хўжалик органлари янги жараёнлар ва ҳодисаларга ҳамқадам, ҳамнафас бўлишлари муҳимдир. Бу нечоғлиқ тез ва тўла англаб олинса, иш ҳамма ерда тубдан қайта қуриб олинса, ўсиш суръатлари шунчалик тез ошиб бораверади.

Бугун ҳар биримиздан меҳнатни ташкил этишнинг янги-янги усулларини кенгроқ жорий этиш талаб қилинмоқда. Иқтисодий ислоҳот шароитида, тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида социалистик мусобақанинг қудратли кучидан яна ҳам тўлароқ фойдаланмоқ керак. План-топшириқларини барвақт бажариш, маҳсулот сифатини яхшилаш, иқтисод ва тежамкорлик учун мусобақа чинакам оммавийлик касб этишига, ишлаб чиқаришга тўла маънода самарадорлик бағишлашига эришайлик.

Туб иқтисодий ислоҳот шароитларида ишлаб чиқаришнинг ҳамма бўғинларида планни бажариш учун курашдаги уюшқоқлик, ҳамжиҳат ҳаракат алоҳида аҳамият касб этаётир. Цех, участкаларнинг бошлиқлари, бригадирлар, мастерлар меҳнатчилар билан кун сайин бевосита иш олиб боришлари лозим. Катта-кичик коллективлар олдида турган вазифалардан ҳар бир меҳнатчи қанчалик тўла хабардор бўлса, бу вазифаларни бажариш учун ўз малакаси, иқтидори, маҳоратини сарфлаш учун кураш шунчалик кўламли бўлиб бораверади. Ошкоралик ишда пухта тартиб-интизомни таъминлашнинг муҳим омилларидан биридир.

Қайта қуриш — собитқадам курашчилар, экономикани жадал ривожлантириш учун асл жонкуярлар, фидойилар иши. Партия комитетлари, бутун идеология муассасалари ва воситаларининг вазифаси меҳнатчиларни партиянинг қайта қуриш йўлини, тараққиётни жадаллаштириш йўлини амалга ошириш учун чинакам курашчилар қилиб тарбиялашдан иборат.

Шунга эришмоқ керакки, ҳар бир киши планларимизнинг тўла рўёбга чиқиши учун ўз иш жойида, ўз коллективида мустаҳкам тартиб-интизом, изчил ижро интизоми учун гражданлик масъулиятини тўла ҳис этсин. Ошкоралик ва демократиялаш интизом ва пухта тартиб учун жавобгарликни асло соқит қилмаслигини ҳаммамиз чуқур англаб олмоғимиз даркор. Зеро, пухта интизом бўлмаса, юксак уюшқоқлик бўлмаса ҳеч қандай олға силжиш бўлмайди, қайта қуриш бўлмайди.

Биз катта йўлга — бутун ишни амалий жиҳатдан қайта қуриш йўлига чиқиб олдик. Бу йўлдан олға муваффақият билан боришимиз ҳар биримиз зиммамиздаги масъулиятни чуқур англашимизга, ўз бурчимиз ва вазифаларимизни сидқидилдан, оғишмай бажаришимизга боғлиқ. Ҳар биримизнинг юксак онгли интизомимиз, ҳаммамизнинг мақсад йўлидаги юксак уюшқоқлигимиз қайта қуриш муваффақиятини таъминловчи қудратли омиллардир.

БЕШ ЙИЛЛИК МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

Машинасозлар аҳди

«Ташсельмаш» заводининг 1-қуюв ва 15-механика-йиғув цехи коллективлари янги ташаббус билан чиқиб, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига зарбдор ҳафталиклар уюштира бошладилар.

Йиғув цехининг С. Ғуломов бошлиқ бригадаси коллективи 1988 йил ярим йиллик топшириғини муддатидан илгари адо этиш, меҳнат унумдорлигини топшириқдагига нисбатан 1 процент ошириш, маҳсулотнинг камида 90 процентини давлат қабулидан биринчи тақдимдаёқ ўтказишга эришиш, меҳнат ва ижтимоий интизомни бузиш ҳолларига йўл қўймаслик даъвати билан чиқди.

Ёш коммунистлар — II ва III даража Меҳнат Шуҳрати орденларининг нишондори, пайвандчи Д. Атаманов, фрезерчи В. Шумицкий беш йилликнинг уч йили шахсий топшириғини конференция очиладиган кунгача бажариш учун курашмоқда. Заводда Бутуниттифоқ партия конференцияси шарафига бошланган социалистик мусобақани ҳар ўн кунда якунлаб бориш тўғрисида келишиб олинди.

Ҳозир ватанпарварлик ҳаракати ташаббускорлари ва уларнинг издошлари иш графигидан ўзган ҳолда меҳнат қилмоқдалар.

В. КЛЕМЕНТЬЕВ,
инженер.

1990 йил ҳисобига

● Ипак комбинатининг пиллакашлик фабрикаси биринчи цехи новатор ишчиси Федосья Холоминанинг номи Марғилонда барчага таниш. У 20 йилдирки, пиллакашлик касбини эъзозлаб келмоқда. Олдинига 30 та урчуққа хизмат кўрсатган Федосья ўн иккинчи беш йиллик бошида фабриканинг беш илғор ишчиси бошлаб берган ташаббусга қўшилиб, бир беш йилликда 10 йиллик шахсий планини бажаришга аҳд қилди.

Шу мақсадда у кенгайтирилган зонада ишлашга ўтди, ҳамда 60 та урчуққа хизмат кўрсата бошлади. Дастлаб қийинчилик сезилган бўлса-да, кейин иш юришиб кетди. Ф. Холомина 1987 йилнинг 7 декабрида шахсий тўрт йиллик планини бажарганлиги ҳақида рапорт берди. Пландаги 1778,8 ўрнига 3791,6 килограмм хом ашё — ипак тайёрлади.

— Менинг бундай натижани қўлга киритишимда мастер ёрдамчиси Тожиали Мадаминовнинг ҳам катта ҳиссаси бор,— дейди Ф. Холомина. — У дастгоҳнинг техника жиҳатдан созлигини муттасил таъминлаяпти.

Бригадада З. Мирсоянова, О. Мамараҳимова каби меҳнатсевар ишчилар кўп. Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига мусобақани авж олдираётган бригада смена нормаларини 115 — 120 процентга етказиб бажаряпти.

Фабриканинг илғор ишчиларидан Солияхон Султонова ҳамда Салимахон Ашуровалар ҳам шахсий тўрт йиллик планларини ортиғи билан бажарганликлари ҳақида рапортга имзо чекдилар.

А. ҚУТБИДДИНОВ.

ОТА ИЗИДАН

Ветеран ишчи Эбальдер Байрамов оиласининг ҳаёти Самарқанддаги «Красний двигатель» заводи билан азалдан чамбарчас боғланган. Мана, ўттиз беш йилдирки, у жонажон корхонасининг қуюв цехида жонбозлик билан меҳнат қилиб келмоқда. Цехда энг мураккаб ишлардан бири — дизель двигателлари учун поршенлар тайёрлаб беришнинг омилкор устаси сифатида танилган. Шу туфайли корхонада обрў ва эътибор қозонди, кўплаб шогирдлар етказди.

Э. Байрамовнинг фарзандалари ҳам ота изидан бориб шу корхонада ишлашяпти. Катта ўғли Руслан моҳир фрезерчи, кичик ўғли Амза эса моҳир чархловчи. Фарзандлар фаол комсомол аъзолари сифатида ҳамиша ёшлар ўртасида ўрнак кўрсатиб меҳнат қилишмоқда. Руслан цех комсомол бюросининг аъзоси сифатида кўпдан-кўп ташаббусларнинг бошловчиси.

Байрамовлар оиласи шу кунларда ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили меҳнат вахтасида туриб астойдил тер тўкмоқда. Смена топшириқларини ортиғи билан адо этиб ҳамкасбларига ўрнак бўлишяпти.

Суратда: Э. Байрамов (ўртада) фарзандлари Руслан ва Амза билан.

В. Молгачев фотоси.

УМУМБАШАРИЙ МУАММОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШДА КУЧ-ҒАЙРАТЛАРНИ БИРЛАШТИРАЙЛИК

М. С. ГОРБАЧЕВнинг «Инсониятнинг омон қолиши ва ривожланиши учун халқаро фонд» раҳбарлари билан учрашуви

Илгари хабар қилинганидек, 15 январь куни Кремлда КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Москвада ўзининг таъсис мажлисига тўпланган «Инсониятнинг омон қолиши ва ривожланиши учун халқаро фонд» раҳбарияти аъзолари билан учрашуви бўлиб ўтди.

Фонд тузиш ғояси ўтган йилнинг февралида Москвада бўлиб ўтган «Ядросиз дунё учун, инсониятнинг омон қолиши учун» халқаро анжуманида олға сурилган, бу фонд қуролсизланиш, экология, маданият муаммолари соҳасида турли тадқиқот лойиҳаларини амалга оширишга кўмаклашади, шу жумладан моддий жиҳатдан ёрдам беради, турли мамлакатлар жамоатчилиги ҳамжиҳатлиги ва ҳамкорлигини мустаҳкамлашга кўмаклашади.

М. С. Горбачев учрашув қатнашчиларига, турли мамлакатлардан келган фан, маданият, савдо-саноат ва жамоат доираларининг таниқли намояндаларига мурожаат қилиб, бундай деди:

Сизларни кўришдан ва дунёда юз бераётган ижобий ўзгаришларнинг яна бир далили бўлмиш сизнинг миссиянгизни табриклашдан хурсандман. Тинчлик, халқаро вазиятни нормаллаштириш йўлидаги ҳаракатда ҳар бир қадам қийинчилик билан қўйилмоқда. Аммо бу жараён давом этмоқда.

Умидсиз бўлишни ҳам, ўта оптимист бўлишни ҳам истамаймиз. Реалист бўлиш лозим. Бу айниқса сиёсат учун энг муҳим жиҳатдир. Шу сабабли биз Совет Иттифоқида халқаро вазият қандай йўналишда ривожланаётганлигига баҳо берар эканмиз, ҳамма йўналишларда-қуролсизланиш соҳасида ҳам, иқтисодий соҳада ҳам, илмий ва маданий ҳамкорлик соҳасида ҳам ижобий тенденциялар вужудга келганига қарамай, ҳали яхшиланиш сари туб бурилиш бўлгани йўқ, деб ўйламоқдамиз.

Дунёнинг ҳамма жойида зиёлилар: олимлар, ёзувчилар, санъат арбоблари жуда активлашганлигини алоҳида таъкидлашни истар эдим. Бу кишиларнинг жамиятдаги реал салмоғи ҳисобга олинадиган бўлса, бу жуда катта аҳамиятга эгадир. Дунё кескинликдан чарчади, ўз тараққиётида шундай маррага, шундай бир нуқтага етиб келдики, бу нуқтада тўхташ лозимлиги, бундан буён нима қилишни ўйлаш кераклиги ҳамма учун, ҳатто сиёсатни унча тушунмайдиган кишилар учун ҳам равшан бўлиб қолди.

Сизларни ишонтириб айтишим мумкинки, биз Совет Иттифоқидагилар буни англаб етдик. Шу сабабли халқаро вазиятни соғломлаштириш учун, тинчлик учун ҳамма ишни қилаверамиз.

Яқинда мен матбуотимиз вакиллари ва ижодий союзларнинг раҳбарлари билан учрашдим. Бу учрашувда биз тарихимиз, унинг ютуқлари, тарихнинг турли даврлари —шу жумладан фожиали даврлари тўғрисида гаплашдик. Тарихни ўрганишни чуқурлаштириш, унинг диалектикаси бутун мураккаблигини тушуниб етиш учун тарихимизнинг турли даврларига ўз баҳоларимиз ва ёндашувларимизни яна бир бор қиёслашга уриндик. Тарихимизнинг ҳар бир даврида ҳам халқ мамлакат бахт-саодати йўлида меҳнат қилиб, зўр куч-ғайрат сарфлади, мамлакатимизни тараққиёт ва социализм йўлидан олға силжитди. Катта ютуқларга эришилди, бу ютуқлар улкан, кўпмиллатли, аммо ўтмишда қолоқ бўлган мамлакатни замонавий давлатга айлантирди. Лекин тараққиётимизга тўсқинлик қилган жиҳатлар ҳам бўлди. Ҳатто социализмнинг ривожланиш жараёнига жуда катта путур етказган жиҳатлар ҳам бўлди. Булар ҳам фактдир.

Биз қайта қуришни амалга ошираётган пайтда, жамиятимизни демократиялаш принциплари асосида янгилашни истаётган пайтимизда тарихимиздаги ана шу жиҳатлардан бугунги кунимиз учун сабоқ чиқариб олмоқдамиз бунинг учун кўп куч-ғайрат сарфлашга тўғри келади. Тафаккурни қайта қуриш лозим. Биз ҳаммамиз шу ҳаётда муайян йўлни босиб ўтдик. Бу йўл бизни қайта қуриш зарурлигини англаб етишга тайёрлади. Бизда тузумимиз имкониятларини намоён этиш учун жамиятимизни демократиялаш йўлидан бошлаб боришга қодир бўлган интеллектуал кучлар бор. Аммо бу фақат интеллектуаллар ёки сиёсатчиларнинг, яъни жамият қандайдир қисмининг истагигина бўлганда эди, у ҳолда бу нарса муҳим аҳамиятга эга бўлса ҳам, аммо ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлмасди. Бутун жамият-ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар, барча меҳнаткашлар бу сиёсатни, қайта қуришнинг янги ғояларини тушуниб кутиб олганликлари ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Буларнинг ҳаммаси курашларсиз, қийинчиликларсиз бўлмаса-да, биз олға томон ҳаракат қилишимизга умид бахш этади.

Мен сўзлаб бераётган учрашувда: мамлакатимизда содир бўлаётган жараёнларнинг ҳаммаси ҳам фақат бизга, бизнинг жамиятимизга боғлиқ эмас, шу билан бирга қандай дунёда яшаётганлигимизга ҳам боғлиқдир, деган фикр айтилди. Ҳақиқатан ҳам шундай эканлигини сиз билан биз тушундик. Ҳамма нарса бир-бирига боғлиқ, бир-бирига алоқадор бўлган ҳозирги дунёда юз бераётган воқеалар, шубҳасиз, ҳар бир мамлакатга, унда содир бўлаётган жараёнларга, пировард натижада умуман жаҳон сиёсатига кучли таъсир қилмоқда. Ана шу ўзаро боғлиқлик ва ўзаро алоқадорликни ҳисобга олган ҳолдагина келажак ҳақида ўйлаш, режаларни ўз жамияти ичидаги кучларгагина таянадиган қилиб эмас, балки бошқа миллатлар ва халқлар билан ўзаро алоқа боғлашга таянадиган қилиб тузиш мумкин. Миллатлараро тусга эга бўлган муаммолар жуда кўп тўпланиб қолганлиги ҳисобга олинадиган бўлса, бу жуда муҳимдир. Биз бундай муаммоларни одатда умумбашарий муаммолар, деб атаймиз, чунки улар бутун цивилизация олдида кўндаланг бўлиб турибди.

Буларнинг ҳаммасини янги тафаккур йўлидаги изланишлар зарурлиги, янги реалликларни ҳамда энг яхши жамиятга ёндашувларни идроклаш тақозо этди. Чамаси, бунда биз бошланғич сабоқни олмоқдамиз. Танлаб олган йўлимиздан дадил қадам ташлаб боришимиз учун биз ҳали кўп иш қилишимиз лозим. Бу бизнинг қайта қуришимизга тааллуқлидир. Худди шунингдек, вазиятни яхшилик томон ўзгартириш учун дунёда ҳали кўп нарсани англаб етиш ва биргаликдаги куч-ғайратлар билан кўп иш қилиш керак бўлади.

Сизлар вакиллари бўлган янги ташкилотнинг тузилишини ҳам ўзгариб бораётган дунё нуқтаи назаридан қарамоқ керак. Бу ўзгаришлар, энг аввало, ҳар кимнинг ўзи танлаб олган йўлга-социал, мафкуравий, диний эътиқодга содиқ қолгани ҳолда ҳамкорлик қилиш зарурлигини, тинчликда яшаш муддаосини тушуниб етиш ва англаш кучайиб бораётганлиги билан характерланди. Бу эътиқодларнинг бири иккинчисига халақит бермайди.

Ўз тақдирига, ўз анъаналарига эга бўлган турли халқларни бирлаштириб турган жаҳон ҳамжамиятида шундай бўлиши табиийдир. Энг катта мамлакатлар ҳам, улар нақадар қудратли бўлмасин, буни менсимасликлари, кичик халқларга буюк давлат нуқтаи назаридан такаббурлик билан қарашлари мумкин эмас — бу ҳақда мен яқинда президент Рейганга гапирдим. Мен давлат нақадар катта бўлса, унинг ўз халқи олдидаги, бошқа халқлар олдидаги масъулияти ҳам шу қадар катта бўлади, деб ҳисоблайман.

Агар катта давлатнинг, бундай давлат ҳукуматининг ўз халқи, бошқа мамлакатлар халқлари олдидаги масъулиятини сезиш туйғуси бўлмаса, бу ғоят жиддий оқибатларга олиб келган бўлур эди.

Ишончим комилки, ҳозир сиёсат фан, адабиёт билан бойитилган тақдирдагина самарали бўлиши мумкин. Маънавий асосларсиз, жаҳон сиёсатида инсонпарварликсиз, халқаро муносабатларни инсонпарвар қилмай туриб, халқларни бир-бирига яқинлаштириш жараёнини тасаввур этиш қийин. Сиёсатчилар олимларнинг, ижтимоий кучларнинг, инсоният интеллектуал кучларининг ўзига

(Давоми иккинчи бетда).

• *Техника кўкламга шай бўлсин*

Хатолар ва сабоқлар

Навбаҳор районида 1986 йили машинада пахта тайёрлаш плани 19 процент бажарилган эди. Ўтган йили бу соҳада топшириқ район тарихида биринчи марта юз процентдан ошириб адо этилди. Бир йил ичида қандай «мўъжиза» юз берди! Ҳамиша механизацияга консерваторларча муносабати билан «донг таратиб» келган навбаҳорликлар қандай йўл билан байроқдорлар сафига қўшилишди!

— Аввалги йиллар хатоларидан тўғри сабоқ чиқардик, — дейди РАПО раиси Ф. Мансуров. — Таҳлиллар техника-механизмлар етарли, ҳатто эҳтиёждан ортиқчалигини кўрсатди. Улардан режасизлик, масъулиятсизлик билан фойдаланиб келинган. Биз ўтган йил бошидан кишилар онгидаги ана шу психологияни ўзгартиришга, қоғозда эмас, амалда техника ремонтини сифатли ўтказишга эътиборни қаратдик. Натижада кўзланган мақсадга эришилди.

Навбаҳор районида айни кунларда ҳам бу масалага жиддий аҳамият бериляпти. Трактор, сеялка ва бошқа механизмларни созлаш ишлари график бўйича боряпти. Бу юмушлар 1 февралгача тўла амалга ошириладии. Бунда хўжаликлар билан ремонт-ишлаб чиқариш корхонаси ўртасидаги муносабатнинг яхшиланганлиги ҳам ижобий ўрин тутмоқда. Корхона коллективи деҳқонлар талаби, таклифлар асосида ишлашга ўта бошлади. Буюмлар ўз вақтида сифатлироқ бажариладиган бўлиб қолди. Яна бир характерли жиҳати, борган сари ремонт ишлари таннархи камайиб бораётир. Масалан, 1986 йилда 1 сеялкани тўла ремонтдан чиқариш 200 сўмни ташкил этган бўлса, ҳозир бу миқдор 75 сўмга камайган.

Албатта, районда техника ремонти бўйича муаммолар, камчиликлар ҳали кам эмас. Асосий гап шундаки, техника-механизмларни баҳорги экиш ишларига ҳозирлашда жонкуярлик, янада соз ва самарали ишлашга интилиш, изланиш сезилиб турибди. Вазифа ана шу ижобий қирраларни тобора такомиллаштира бориб, ҳар бир хўжалик, созловчининг кундалик иш маромига айлантиришдан иборатдир.

Навоий райони Навбаҳорга қўшни район. Илгарилари район механизаторлари ўзларининг ташаббускорликлари, механизацияни деҳқон қанотига айлантиришдаги жонбозликлари билан танилган эди. Кейинги йилларда бунинг акси ўлароқ, бу шуҳратга путур етди. Ўтган йили бу ерда пахта тайёрлаш плани атиги тенг ярмига етмаган экан, механизаторларнинг ҳиссаси ҳақида гапириб ўтирмаса ҳам бўлади.

Афсуски, айни кезда эски хатолар яна такрорланяпти, раҳбар мутахассислар масъулиятсизлик, ўзибўларчилик психологиясидан ҳануз қутула олишмаяпти. Буни техникани созлаш ишларининг бориши яққол кўрсатиб турибди. Белгиланган вазифалар 50—60 фоиз атрофидан нарига силжигани йўқ.

«Коммунизм» колхозининг устахонасидамиз. Тиззасигача лойга ботган уч созловчи очиқ ҳавода бир мосламани тракторга тиркай олмай овора. Яна икки киши бостирма остида мотор тузатишяпти.

Бир сўз билан айтганда, на меҳнат қилиш, на дам олиш учун бирон-бир шароит бор. Устахона мудири Кенжа Чўлиевнинг парвойи фалак. Камчиликлар, кишиларнинг меҳнатига, уларнинг қадрига кўрсатилаётган ҳурматсизлик ҳақида сўз очишингиз билан бепарволик билан «тузатамиз», дейди. Айни чоқнинг ўзида «Сеялкаларимизнинг 60 проценти кўкламги юмушларга тўла тахт», деб алдашдан тоймайди. Текширганимизда уларнинг аксариятида уч-тўрттадан нуқсон чиқди.

Колхознинг бошқа устахонасида ҳам шу аҳвол. Лекин колхоз раиси О. Ражабовни бу масалалар зиғирча ташвишлантираётгани йўқ.

Районнинг «Қизил Октябрь», «Ленин йўли» колхозлари, «СССР 60 йиллиги» совхозида ҳам ремонт ишлари қарийб шундай шароит ва суръатларда олиб боряляпти. Демак, баҳорги юмушларга тўла тайёргарлик кўрилмаяпти, вақтнинг бой берилишига йўл қўйиляпти.

Бир-бирига қўшни икки районда икки хил аҳвол. Навбаҳорликлар партия ва ҳукуматимизнинг техника ремонтига жуда катта эътибор кўрсатиш ҳақидаги топширигини бажаришга бор имконият билан интилаётган бўлса, навоийликлар бу борада хотиржамликка, очиқроғи масъулиятсизликка йўл қўймоқдалар.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

УМУМБАШАРИЙ МУАММОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШДА КУЧ-ҒАЙРАТЛАРНИ БИРЛАШТИРАЙЛИК

(Давоми. Боши биринчи бетда).

хос, бебаҳо ҳиссасисиз иш юрита олмайдилар. Мен ана шуни англаб етиб, сизларни йўл бошида, ишларингиз бошланишида табриклайман ва сизларга катта муваффақиятлар тилайман.

Сўнгра фонд вице-президенти Ж. Визнер (АҚШ) директорлар кенгаши номидан сўзга чиқди. У, жумладан, фонд фаолиятига катта умид боғлаётганлигини, бу фондни тузиш ғояси Москвадаги халқаро анжуманда юзага келганлигини айтди. Кўп мамлакатларда бўлиб, кўп одамлар билан, айниқса, олимлар билан суҳбатлашиб, уларда истеъдодлардан, инсоният потенциалидан қуролланиш пойгаси учун эмас, балки жамият манфаатлари йўлида фойдаланишга интилиш жуда кучли эканлигини сездим.

Ж. Визнер СССРда рўй бераётган жараёнлар, ҳозир совет ташқи сиёсатига хос бўлган дунёни яхлит ва ўзаро боғлиқ ҳолда янгича идроклаш турли мамлакатлар ўртасида ҳамжиҳатлик ва кенг ҳамкорлик зарурлигига ишонаётган кишиларга катта умид бағишлаётганлигини таъкидлади. **А. Хаммер** (АҚШ), **Д. С. Лихачев** (СССР), **А. Д. Сахаров** (СССР), **С. Эйзенхауэр** хоним (АҚШ), **Ж. Гольденберг** (Бразилия), **Р. Бьернерстедт** (Швеция), **Ж. Стоун** (АҚШ), **Д. Мак-Таггард** (Канада), **Б. Сендов** (Болгария), **Ф. Майор** (Испания), митрополит **Питирим** (СССР), **Р. З. Сагдеев,** (СССР), **Х. Штиллер** (ГДР), **М. Гуттьерес** (Италия), **М. Села** (Исроил), **Ф. Фон Хиппель** (АҚШ), **Х.-П. Дюрр** (ГФР), **Х. Рихтер** (ГФР), **У. Грин** (АҚШ), **Р. Шнайер** (АҚШ), **Е. П. Велихов** (СССР) дунёда юз бераётган жараёнлар ҳақида, шу муносабат билан олимлар, маданият, санъат арбоблари, савдо-саноат доиралари олдида турган вазифалар тўғрисида, тузилган фонднинг мақсадлари ҳақида ўз мулоҳазаларини ўртоқлашдилар.

Гап, хусусан, ядро хавфи олдида инсониятнинг омон қолишини таъминлаши, мамлакатлар ва халқлар ўртасидаги ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга ҳалал бераётган ишончсизлик ғовларини бартараф этиш мақсадига қаратилган янгича фикрлаш ғояларининг олға силжиши ва равнақига муҳим ҳисса қўшиши мумкин бўлган фонд фаолияти ҳақида борди.

Фонд программаларини амалга оширишда илм-фан, маданият, савдо-саноат доиралари вакилларининг ҳамкорлиги реал сиёсатнинг жамоатчилик фикри билан яна ҳам мустаҳкам алоқасини амалга ошириш, замонамизнинг йирик проблемалари кенг доирасига баҳо беришга сиёсатчилар ва олимлар диққат-эътиборини жалб этиш имконини беради.

Учрашув қатнашчилари ядро қуролларининг бутун бир турини тарихда биринчи марта йўқотишга имкон берган ўртача ва камроқ олислик ракеталари тўғрисида яқиндагина имзоланган Шартномани халқаро сиёсатга янгича ёндашувнинг конкрет ифодаси, деб баҳолади.

Учрашув қатнашчилари ядро асрида халқаро муносабатларга инсонпарварлик тусини бериш, мазкур муносабатларни маънавий мезон билан ўлчаш, сиёсатда умуминсоний ахлоқ-одоб нормаларига риоя этилишини таъминлаш, айниқса, муҳимлигини таъкидладилар.

Сўзга чиққан нотиқлар қуролсизланиш проблематикасига фонд фаолиятининг нуфузли йўналишларидан бири сифатида қараб, тараққиёт проблемаларини ҳал этишда турли мамлакатлар жамоатчилиги биргаликдаги куч-ғайратларининг катта аҳамиятга эга эканлигини ҳам таъкидладилар.

Чет эллик меҳмонлар СССРдаги қайта қуриш ва ижтимоий ҳаётни демократиялаш жараёнларига астойдил қизиқиб қараб, мамлакатимизда содир бўлаётган ўзгаришларнинг катта халқаро аҳамияти ҳақида гапирдилар.

Учрашув пировардида **М. С. Горбачев** нутқ сўзлади. У учрашув қатнашчиларининг фикр-мулоҳазаларини катта қизиқиш билан тинглаганлигини, таъкидлаб ўтди. Сиз айтган фикр-мулоҳазаларнинг кўпчилиги хусусида ўйлаб кўриш керак. Буларнинг ҳаммаси ниҳоятда жиддий гаплардир. Назаримда, инсониятнинг омон қолиши учун кураш ҳамкорликка боғлиқ қилиб қўйилаётганлиги фонд фаолияти учун муҳимдир.

Агар жаҳон халқаро муносабатларни қайта қуриш жабҳасида олға силжиб боравермас экан, фонднинг ҳам ўз ниятларини амалга ошириши мушкул бўлади.

Мен бундай деган бўлур эдим: бир томондан, фонд тафаккурга, сиёсатга зарур ва муҳим ғоялар, ишланмалар, таклифлар ва, ниҳоят лойиҳалар етказиб бериб туради. Иккинчи томондан эса, фонднинг ўзи ҳам бутун жаҳон ҳамжамияти билан кенг кўламда ўзаро алоқа боғлаб туради. Фикримча, ана шундай ўзаро алоқа бўлмаса, фонд манбалардан бебаҳра қолади. Бу манбаларнинг илдизи эса жамиятнинг ўзида, унинг турли-туманлигидадир. Фонд ўз атрофига катта интеллектуал кучларни тўплаб, ана шу ҳаётбахш алоқалар асосида бугунги дунёнинг муқаррар талабларини ажратиб олиб, илмий жиҳатдан асосланган хулосалар тарзида сиёсатчиларга топшириши мумкин. Бу энг муҳим масаладир.

Мен сиз ҳали мунозарани ниҳоясига етказмаганлигингизни сезиб турибман. Фонд ишни ташкил этиш хусусида ҳали сиз обдон ўйлаб олишингиз керак, бу эса жўн иш эмас. Чунки ниятингиз катта, масъулиятли ниятдир.

Мен бу учрашувда фонд ишида икки йўналиш таркиб топаётганлигини сезиб олдим. Назаримда, илмий далиллардан, жаҳон тараққиёти тенденцияларини тушуниб олишдан фойдаланилса, фонд ўз ролини ўтайди, янгича фикрлашни шакллантириш йўлида сиёсатга таъсир ўтказади. Фақат ички масалалар хусусидагина эмас, балки халқаро масалалар юзасидан қарорлар қабул қилиш учун ҳам сиёсат илмий далиллар, илмий хулосаларга муҳтож эканлигини мен ўзим ҳам ҳис этиб турибман. Бу борада фонд қулай заминга эга. Фондга, унинг тавсияларига катта эҳтиёж сезилиб турибди. Бу, равшанки, ҳамма ҳам сизнинг фикр-мулоҳазаларингиз, таклифларингиз ва ғояларингизни бирхил тарзда қабул қилади, деган маънони англатмайди. Аммо шунга қарамасдан, ана шу фикр-мулоҳазалар, таклифлар ва ғоялар яна ҳам асосланган сиёсатни ишлаб чиқиш, халқаро муносабатлар ўрнатишнинг муҳим элементи бўлади. Бу, биринчидан.

Иккинчидан эса, фонд «арши аъло»га чиқиб олмаса, ҳозирги дунёда содир бўлаётган таҳликали ва орзу-умидли, шиддатли жараёнлардан ажралиб қолмаса, шак-шубҳасиз, кўпгина ишларни қилиши мумкин.

Агар фонд иши инсониятнинг омон қолиши ва равнақи тўғрисидаги ғамхўрлик билан йўғрилмаса, ҳақиқатан ҳам прогрессив ўзгаришларни рағбатлантирадиган лойиҳалар билан боғланмаса, фонд ўзини оқламайди. Шу боисдан ҳам, назаримда, фонднинг ҳозирнинг ўзидаёқ сиёсатга жуда катта таъсир ўтказаётган ижтимоий ҳаракатлар билан кенг кўламда алоқа ўрнатиши зарурлиги ҳақидаги сизнинг фикр-мулоҳазаларингиз ниҳоятда адолатлидир.

Лойиҳаларга келганда, улар турли-туман бўлиши мумкин. Қуролсизланиш жараёнини рағбатлантиришда олимларнинг иштироки, шу жумладан, фонд ёрдамида олимларнинг қатнашуви муҳимлиги хусусида бу ерда айтилган фикрга қўшиламан. Бу нуфузли вазифадир. Равшанки, мен экологик проблемаларга етарлича баҳо бера оламан, албатта. Бу проблемалар ҳозир кескин тус олган. Экология проблемаларини ҳал этишда реал ҳамкорлик зарур. Атроф-муҳитни муҳофаза этиш проблемаларига системали, комплекс ёндашув зарур. Фонд сингари жамоатчилик ташкилотларидан фойдаланиб, экология соҳасидаги фаолиятни интернационаллаштириш соҳасида қизиқарли таклифларга эга бўлиш мумкин, деб ўйлайман.

Бу илмий-техника революцияси билан, унинг социал оқибатлари билан боғлиқ бўлган муаммоларга ҳам тааллуқлидир. Мазкур муаммолар ўз тараққиётида орқада қолган ва фан-техника тараққиётига интилаётган мамлакатлардаги одамлар манфаатларигагина бевосита даҳлдор бўлмай, бу проблемалар ривожланган мамлакатларда ҳам худди шу тарзда ўткир бўлиб турибди. Маданиятни асраш ҳам, табиийки, халқаро муносабатларга инсонпарварлик тусини бериш учун жуда катта аҳамиятга эгадир.

Фонд жаҳонга реал назар ташлаши, дунё қандай бўлса, уни шундайлигича идрок этиши керак, деб ўйлайман. Фақат реализмгина сизга ҳаётий муҳим проблемаларни аниқлаб олишга, тўғри хулосалар ва тавсиялар чиқаришга ёрдам беради.

Бирон-бир ҳукумат ва ҳукуматлар группаси фонд фаолиятига нисбатан ҳийла-найранг қилмаслиги, бу фаолиятни умумбашарий проблемаларни ҳал этишдан чалғитмаслиги керак. Биз худди ана шундай фаолиятни табриклаймиз, унга маънавий жиҳатдангина эмас, амалий жиҳатдан ҳам ёрдам берамиз.

Истиқболда совет раҳбариятининг ташқи сиёсат соҳасидаги барча куч-ғайратлари халқаро муносабатларда пайдо бўлган ижобий тенденцияларни мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қаратилади. Бунинг маъноси шуки, сиз биздан, аввало, қуролсизланиш, айниқса, ядровий қуролсизланиш соҳасида янги амалий куч-ғайратларни кутишингиз мумкин.

Биз стратегик ҳужум қуролларини 50 процент қисқартириш тўғрисидаги масаланинг ўртага қўйилишини ҳам реалистик деб ҳисоблаймиз. Аммо биз қуролсизланиш жараёни реал формалар касб этаётган ҳозирги даврда, кимдир ҳийла-найранг ишлатиб, қуролланиш пойгасини бошқа йўналишларга солиб юборишига қатъиян қаршимиз.

Биз Европадан ўртача ва камроқ олислик ядро қуролини олиб кетиш тўғрисидаги масалани ўртага қўйганимизда баъзи кимсаларда Европа «мушкул» аҳволда қолади, деган туйғу пайдо бўлди. Флот, авиация ва бошқаларни қўшимча қуроллантириш йўли билан ана шу битимга чап бериш хусусидаги «ғоялар» дарҳол пайдо бўлди. Қандайдир бемаънилик юзага келди!

Ҳозир биз стратегик ҳужум қуролларини 50 процент қисқартирадиган бўлсак ва СҲҚни ана шундай қисқартириш йўлидан яна олға қараб бораверсак нега энди кемаларда қанотли ракеталарни жойлаштириш йўли билан ана шу жараёнга чап беришга уринмоқдалар, деган савол туғилади.

Биз бунга бутунлай қаршимиз.

Вашингтондаги учрашувда биз ана шу масалаларни ниҳоятда аниқ-пухта қилиб ўртага қўйган эдик. Музокаралар олиб бораётган шерикларимизда айёрлик қилишаётгани, уларни чалғитишаётгани ҳақида ҳис-туйғу пайдо бўлар экан, у ҳолда қуролланиш пойгасига барҳам бериш, реал тарзда қуролсизланиш жараёнига ўтиш мумкин эмас. Халқаро муносабатларни бу тарзда қуриб бўлмайди.

Агар қуролланиш пойгаси космосга чиқариладиган бўлса, бу беқарорлашув бўлур эди ва шунинг учун ҳам принципиал йўсинда бу фикрга қўшилиб бўлмайди. Биз қийинчилик билан — олимлар буни яхши биладилар, — таққослаш мезонларини ишлаб чиқдик, контролга ёндашувларни топдик, шулар негизида эса, ниҳоят, Ер юзида қуролсизланиш жараёни бошланди. Агар қуролланиш пойгаси космосга чиқариладиган бўлса, бутун вазият ўзгаради, бу эса жиддий ҳодисадир. Шу боисдан ҳам бизнинг нуқтаи назаримизча, баъзи соҳаларда қуролсизланиш билан шуғулланиб, иккинчи бир соҳаларда қуролланиш пойгасини авж олдириш мумкин эмас. Умид қиламизки, жамоатчиликнинг ҳам, айниқса вазиятни теран англаб турган олимлар, интеллектуал доиралар намояндаларининг ҳам фикри худди ана шундайдир. Иш шу тахлитда кетаверадиган бўлса, биринчидан, инсониятга таҳдид сақланиб қолаверади, иккинчидан эса, ресурслар беҳуда сарфланаверади. Бизнинг ёндашувимиз ана шундай.

Биз қуролсизланиш суръатларини пасайтирмаган ҳолда олға бораверишнинг қатъий тарафдоримиз. Бу борада истиқболни кўзлаб, олға боравериш га тайёрмиз. Ўйлайманки, ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги музокаралар босқичида совет томони кенг амалий йўл тутаётганлигини кўрсатди. Бу йўл кенгайиб бораверади. Биз стратегик ва ҳужум ракеталари хусусида гаплашаётганимизда яна ҳам кенгроқ кўламдаги эпчиллик ва амалийлик талаб этилади. Бу ўринда ҳамма нарса мураккаблашади: шунинг учун ҳам амалий ёндашув зарур. Музокараларда шериклар кўнглида пайдо бўлган ишонч нишоналари иккинчи томоннинг шерикка панд беришга уринишлари билан барбод бўлмаслиги керак.

Шу боисдан ана шу учрашувда ҳам намоён бўлиб турганидек, одоб-ахлоқ зарур, биз бу учрашувда бирбиримизнинг нуқтаи назаримизни ҳурмат қилмоқдамиз, бир-биримизни тушунишни истаймиз ва бунинг устига мураккаб проблемаларни ҳал этишда куч-ғайратларимизни бирлаштиришни истаймиз.

Шу яқин орада химиявий қуролларни тугатиш масаласини ҳал этиш мумкинлигига ишончимиз комил. Биз оддий қурол-яроғлар хусусидаги, айниқса Европадаги ташвиш-таҳликани ҳам тушуниб олишга тайёрмиз. У томонда ҳам, бу томонда ҳам номувофиқликлар бор. Келинглар ҳарбий муҳолифликни камайтириш йўлидан биргаликда ҳаракат қилаверайлик.

Ҳозир қайта қуришнинг, жамиятимизни янгилашнинг истиқболли режаларини амалга ошираётган совет халқи ишига қизиқиб, унга меҳр изҳор этганлигингиз учун сиздан миннатдорман.

Шундан кейин М. С. Горбачев мамлакатимизда қайта қуришнинг бориши, бу борада пайдо бўлаётган проблемалар ва мамлакат олдида қандай истиқболлар очилаётгани тўғрисида сўзлаб берди.

Ж. Визнер. Ишларингизга қойилман ва бундан буён қиладиган ишларингизга ҳам қойил қолишни истар эдим.

М. С. Горбачев. Биз, ҳарқалай, сизнинг ҳафсалангизни пир қилмасликка ҳаракат қиламиз. Ошкора суҳбат ўтказганлигимиздан жуда хурсандман. Учрашувлар ва фонд иши ана шу руҳда бўлиши лозим, деб ўйлайман. Ҳарқалай, биз совет раҳбарлари сизлар билан рўй-рост гаплашишга тайёрмиз. Биринчи қадам қўйган йўлингизда сизларга муваффақиятлар тилаймиз. Бу ядровий қуролсизланиш соҳасидаги биринчи қадам билан баровар қўйилганлиги рамзий маънога эгадир. Бу икки жиҳатни назарда тутиб, ҳаракат қилаверайлик. Раҳмат, сизларга сиҳат-саломатлик ва мардлик тилайман. **(Қарсаклар).**

Учрашувда КПСС Марказий Комитети секретари А. Ф. Добринин қатнашди.

(ТАСС).

СССР Олий Совети Президиумида

СССР Олий Совети Президиуми СССР Ташқи иқтисодий алоқалар Умумиттифоқ министрлигини тузди ва СССР Ташқи савдо министрлиги билан СССР Ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетини тугатди.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Константин Фёдорович Катушевни СССР ташқи иқтисодий алоқалар министри этиб тайинлади.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми СССР Табиатни муҳофаза қилиш иттифоқ-республика давлат комитетини тузди.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми СССР Гидрометеорология ва табиий муҳитни контрол қилиш умумиттифоқ давлат комитети номини СССР Гидрометеорология умумиттифоқ давлат комитети қилиб ўзгартирди.

БАҲОРГИ ДАЛА ИШЛАРИГА ВА ЎРИМ-ЙИҒИМГА НАМУНАЛИ ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИЛИШИНИ ТАЪМИНЛАЙЛИК

16 январь куни КПСС Марказий Комитетида иттифоқ министрликлари ва идоралари раҳбарларининг иштирокида колхозларни, совхозларни, агросаноат комплексининг бошқа корхоналарини баҳорги дала ишлари бутун комплексини уюшқоқлик билан бажаришга ўз вақтида ва сифатли тайёрлашни таъминлаш масалалари кўриб чиқилди. Қишлоққа техника, ўғит, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари, эҳтиёт қисмлар ва бошқа ресурсларни етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларининг бажарилмай қолишига йўл қўйган тармоқлардаги ишларнинг аҳволи таҳлил этилди.

СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги, СССР Автомобиль саноати министрлиги, СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги ва бошқа идоралар колхозлар ҳамда совхозларга тракторлар, тупроққа ишлов берадиган, экин экадиган ва ўрим-йиғим техникасини, эҳтиёт қисмлар ва ремонт материалларини сотиш юзасидан ўз қарзларини жуда секинлик билан тугатаётганликлари таъкидланди. СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги ва СССР Химия саноати министрлигининг айрим корхоналари кўп миқдорда ўғит ва ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситаларини етказиб бермадилар.

Хўжаликларнинг, энг аввало Ноқоратупроқ зона, Урал, Сибирь, Қозоғистон хўжаликларининг талай қисми ўзларини ўзида етиштирилган уруғлик билан таъминламади. Бироқ уруғликни экиш кондициясига етказиш йўл қўйиб бўлмайдиган даражада секин бормоқда, бундай аҳволга раҳбарлар ва мутахассислар кўникиб қолганлар, шу сабабли улар юз берган аҳволни ўнглаб олиш юзасидан самарали чора-тадбирларни кўрмаётирлар. Партия комитетлари эса буни етарли даражада талаб қилмаётирлар. СССР Дон маҳсулотлари министрлиги сифатли уруғлик тайёрлашда сусткашлик қилмоқда. Темир йўл министрлиги билан биргаликда иш манфаати талаб қилганидек, уруғлик фондини регионларнинг ўзида ва улар орасида ташиб беришни ташкил этмади. СССР Давлат агросаноат комитети ва унинг жойлардаги органлари барча ишлар комплексини ўтказишни ташкил этишга ва айниқса уруғликни, техникани тайёрлашга, кадрларга интенсив технологияларни ўргатишга янада кўпроқ аҳамият беришлари зарур.

Кенгашда СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министри А. А. Ежевский, СССР Автомобиль саноати министрининг биринчи ўринбосари В. П. Морозов, СССР Халқ контроли комитетининг раиси С. И. Манякин, СССР дон маҳсулотлари министри А. Д. Будика, СССР Қора металлургия министри С. В. Колпаков, СССР Давлат агросаноат комитети раисининг биринчи ўринбосари Е. И. Сизенко аниқланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан кўрилаётган чоралар ҳақида ахборот бердилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачев нутқ сўзлади. Бу йил, деди у, озиқ-овқат масаласини ҳал этиш йўлида муҳим янги қадам қўйиш лозим бўлади. Маълумки, партия бу муаммони ҳал этишга муттасил эътибор бериб келмоқда, бу проблеманинг ҳал этилиши мамлакатда амалга оширилаётган ўзгаришларнинг чуқурлиги ва самарадорлигини кўп жиҳатдан белгилаб беради. Мамлакат колхозлари ва совхозлари, аграр сектор ходимлари беш йилликнинг учинчи йилида дала ишларини энг мақбул муддатларда юқори сифат билан бажаришлари, бўлажак ҳосилга замин ҳозирлашлари учун ҳамма ишни қилиш зарур. Фақат шундай қилинган тақдирдагина озиқ-овқат базамизни мустаҳкамлашга умид боғлаш мумкин. Фақат шундай ёндашилган тақдирдагина агросаноат комплексида иқтисодий ислоҳотни рўёбга чиқаришда, хўжалик ҳисоби ва пудрат самарадорлигини оширишда муваффақиятга эришилишига реал умид боғлаш мумкин. Машинасозлик, химия ва бошқа тармоқлар меҳнат коллективларининг ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтиши, деб таъкидлади Е. К. Лигачев, қишлоқни планлаштирилган материал-техника ресурслари билан таъминлаш учун масъулиятни бўшаштирмайди, балки янада кучайтиради.

Маҳаллий партия, совет ва хўжалик органларининг диққат-эътибори қишлоқ хўжалик техникаси ва унга эҳтиёт қисмларни ишлаб чиқаришда ўпирилишга йўл қўйган корхоналардаги аҳволни зудлик билан аниқлаш, йўл қўйилган қолоқлик ўрнини тўлдириш юзасидан шошилинч тарзда чоралар кўриш зарурлигига қаратилди. Машинасозлар ҳам, металлурглар, химиклар ва қишлоқ механизаторлари ҳамма-ҳамма ўз иш натижаларига баҳо беришда баҳорги дала ишлари учун техникани ремонт қилишни февралгача, мавжуд ўрим-йиғим машиналари ремонтини апрелгача тўла тугаллаш лозимлигига асосланишлари керак.

Бундай муҳим хўжалик-сиёсий вазифани ҳал этиш ҳамма жойда партия комитетларининг ташкилотчилик ишларини кучайтиришни, ишчи коллективларига, ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларида юксак унум билан меҳнат қилиш учун тегишли машина ва ишлаб чиқариш шароитларини яратишга эътиборни оширишни талаб қилади.

Марказий министрликлар ва идораларнинг, маҳаллий партия ва хўжалик органларининг колхозлар, ва совхозларни эҳтиёт қисмлар ҳамда ремонт материаллари билан муттасил таъминлаш, қишлоққа етказиб берилаётган техника ва бошқа ресурслар сифатини яхшилаш борасидаги иши ҳамиша халқ контроли органлари ва оммавий ахборот воситаларининг диққат марказида бўлиши керак.

(ТАСС).

• *Уй-жойлар қурилиши «Совет Ўзбекистони» назоратида*

СОЦИАЛ АДОЛАТ БУЗИЛМАСИН

Ҳар бир совет оиласини алоҳида уй ёки квартира билан таъминлаш ҳақидаги программа Сурхондарё областида қандай амалга ошяпти! Бу ғоят муҳим муаммонинг ҳал этилиши тафсилотини билмоқ учун мутасадди ўртоқлар ва қурилиш трестларидаги раҳбарлар билан учрашдик. Областда 2000 йилгача мўлжалланган уй-жой қурилиши комплекс программаси ишлаб чиқилиб, халқ депутатлари область Советининг иккинчи сессиясида тасдиқланган.

ХЎШ, комплекс программа қандай бажариляпти? 1987 йилнинг 11 ойида уй-жойлар қуриш топшириғи пландаги 141 минг 600 квадрат метр ўрнига аранг 114,8 минг квадрат метр ҳажмда бажарилди. Ёки капитал маблағлар ҳисобига уй-жой қуриш ва фойдаланишга топшириш плани бор-йўғи 80 процент уддаланди. Бу—340 оилани бемалол таъминлайдиган квартиралар қурилмай қолди, демакдир.

Бу ҳам етмагандек, уй-жой қуриш программасига кўра, 1988 йилда 430,3 минг квадрат метр уй-жой қурилиши планлаштирилган бўлсада, бу рақам 10,7 минг квадрат метр камайтирилиб, 419,6 минг метр ҳажмда тасдиқланди. Нега шундай қилинди? Бинокорлар ва раҳбарлар бунга сабаб қилиб, қурилиш ташкилотларининг қувввати етишмаслигини, давлат капитал маблағлари етарли ажратилмаётганлигини ва лойиҳа-смета ҳужжатлари тўлиқ эмаслигини кўрсатмоқчи бўлдилар. Комплекс уй-жой программасини тузиб тасдиқлаганда улар қаёқда эдилар? Нега энди ўзлари белгилаган программани бажармаслик учун баҳона-сабабларни ҳалитданоқ важкарсон қилишмоқда! Бунга тушуниб бўлмайди.

Биргина Термиз шаҳрида уй-жой проблемасини тўла ҳал этиш учун икки мингинчи йилгача 1 миллион 300 минг квадрат метр уй-жой қуриш ёки йилига камида 42 минг квадрат метр турар-жой биносини фойдаланишга топшириб туриш лозим. Ҳақиқий аҳвол эса ғоят ташвишли. Шаҳардаги барча қурилиш-монтаж ишларини Р. Абдураимов раҳбарлик қилаётган 165-қурилиш трести ва унинг ихтиёридаги К. Жалилов бошлиқ 1-қурилиш бошқармаси коллективлари амалга оширади. Бинокорлар фаолияти қалай? 165-қурилиш тресги ва унинг бошқарма, бўлинмалари бош пудрат бўйича белгиланган 10 ойлик планларни 80.1 процент бажаришди, холос. Қурилиш-монтаж ишларига ажратилган 14 миллион 730 минг сўм маблағдан атиги 11 миллион 807 минг сўм ўзлаштирилди. Икки бошқарма ва икки кўчма колоннадан бирортаси ҳам белгиланган планни уддалай олмади.

Трест коллективи ва унинг раҳбарлари уй-жойлар қурилиши планларини барбод бердилар. Улар 1987 йилда 23 минг 86 квадрат метр турар жойни фойдаланишга топшириш ҳақида йил бошида тантанали ваъда бериб, уни атиги 42 процент бажардилар. 10 ой мобайнида 9.610 квадрат метр уй-жой қурилди, холос.

Нега аҳвол бу қадар ташвишли бўлиб қолди, бунинг асосий сабаби нимада? Аввало шуни айтиш керакки, трест бинокорлари ўртасида тартиб-интизом ҳаддан ташқари бўшашиб кетган. Шу боис ҳар бир қурувчи 10 ой давомида планда белгиланган 7769 сўмлик ўрнига 6861 сўмлик иш бажарган ёки топшириқ 88,3 процент уддаланган. Меҳнат унумдорлиги пасайган.

Трест раҳбарлари, хусусан унинг бошқарувчиси Р. Абдураимов кўпинча жойлардаги қурилиш объектлари ишига билар-билмас аралашиб келган. Коллегиалликни бузиб, сансалорликка, ўзбошимчаликка йўл қўйган. Ошкоралик, демократлаштириш принципларини қўпол равишда бузиб, раҳбарликда эскича усул ва услубларга маҳкам ёпишиб олган. Яна шуни ҳам айтиш керакки, область партия, совет ташкилотлари қурилиш тресги ишини фақат унинг раҳбарларини ёппасига алмаштириш билан яхшилашга ҳаракат қилганлар. 1980 йилдан бери трест раҳбарлари ҳар 1,5-2 йилда алмаштириб келинган. Бундай усул ишда ҳеч қандай ўзгариш ясамади, албатта.

Қурилиш тресги партия бюроси қайта қуриш ишларини қатъият билан жорий этиш борасида сусткашлик ва бўшангликка йўл қўймоқда, коммунистларнинг ташаббускорлиги ва авангардлиги сезилмайди. Шаҳар партия комитети, қолаверса, область партия комитети ва унинг қурилиш бўлими (мудири М. Золотоверх) трестдаги ташвишли аҳволнинг сабабларини ва уни бартараф этиш йўлларини атрофлича ўрганиб, тузатиш чора-тадбирларини белгиламаяпти.

Оқибатда трестда муҳим социал-маданий объектлар қуриш ҳам асоссиз равишда резинкадек чўзилиб кетмоқда. Термиз шаҳрида бундан уч йил олдин ишга тушиши планлаштирилган 200 ўринли меҳмонхона ва радио уйи қачон фойдаланишга топширилишини ҳеч ким айта олмайди. Чунки радио уйи ва меҳмонхона қурилишидаги ишлар энди 22-50 процент уддаланди.

Уй-жойларни тақсимлашда социал адолат принциплари жиддий бузилаётганлиги фактлари ҳам бор. Сурхондарё области шаҳар ва районларида уй-жой тўғрисидаги қонунларни бажаришда квартираларни тақсимлашда, уй-жойга ва уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтож кишиларни ҳисобга олиш, конкрет ёрдам беришда жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда.

Халқ депутатлари Термиз шаҳар Советининг ижроия комитети кўп ҳолларда белгиланган қоидаларни назарписанд қилмай, вазиятни яхши билмай, квартиралар ажратаётган хўжалик раҳбарларининг измидан чиқмаяптилар. Натижада уй-жойлар тақсимлашда кенг ошкоралик таъминланмаяпти, сансалорлик ва бюрократизмга йўл қўйиляпти. Фактларга мурожаат этайлик: 1986—1987 йилларда шаҳарнинг бешинчи микрорайонида фойдаланишга топширилган кўп қаватли квартиралар типидаги 5-ётоқхона биносидан 165-трест ишчиларига 8 квартира ажратилган эди. Трест бошқарувчиси Р. Абдураимовнинг оғзаки кўрсатмаси билан Титов кўчасидаги уйнинг ётоқхонасида яшаб турган ва шу ерга прописка қилинган трест кутубхоначиси М. Авазовага бешинчи микрорайондаги янги ётоқхонадан ҳам 3 хонали квартира берилди.

Шундай қилиб М. Авазова раҳбарларнинг ўзбошимчалиги туфайли 2 жойда квартира эгаллаб турибди. Шунингдек, унинг қизи Муборак Авазова ҳам ўзи яшаб турган Дзержинский кўчаси, 22-уйда прописка қилинган уйи етмагандек, онаси яшаб турган янги уйдан 3 хонали квартирани эгаллаб олди. Авазованинг трестда бухгалтер бўлиб ишлаётган ўғли ҳам онаси яшаётган янги бинодаги квартиралардан бирини эгаллаб олди. Бу ноҳақликларга трест раҳбарлари Р. Абдураимов, А. Расулов, Д. Рўзиев, Н. В. Кузубов ўртоқлар йўл қўйиб бердилар. Шаҳар ижроия комитетидаги раҳбар ўртоқлар эса квартиралар кимларга берилаётганлиги билан ҳатто қизиқиб ҳам кўрмадилар.

Адолатсизлик фактларидан яна бир неча мисол келтирамиз: Охунбобоев кўчасидаги 9-уйда Термиз шаҳар ички ишлар бўлими ходими Т. Шодиқулов ҳеч қандай ордерсиз ва пропискасиз яшаб келяпти. Истомин кўчасидаги 61-уйнинг бўшаб қолган 14-квартирасига Қурбоншайхова деган аёл ўзбошимча кўчиб кириб олган. Шаҳар ижроия комитетидаги мутасадди ўртоқларнинг бўшанглиги ва масъулиятсизлигидан фойдаланган Н. Денисова ҳам Фрунзе кўчасидаги 7-уйнинг 14-хонасига жойлашиб олди.

Яқинда ўтказилган текширишда Дзержинский кўчасидаги 36-ва 38-уйларда яшаётган оилалардан 7 тасида ордер ҳам, прописка ҳам йўқлиги маълум бўлди. Квартираларнинг қонунга хилоф равишда берилаётганлиги меҳнаткашларнинг ҳақли норозилиги ва эътирозларига сабаб бўлмоқда.

Ҳозирги вақтда Сурхондарё областида уй-жой олиш учун ариза бериб, навбат кутаётган оилалар сони 6 мингдан ортиқ. Буларнинг учдан бири Термиз шаҳрида. Аҳвол шунчалик жиддий бўлишига қарамай бир қанча корхона, муассаса ва ташкилотларда квартираларга навбат чалкаштириб юборилмоқда. Бўш ётган уйлар ва квартираларга узоқ вақт одамлар қўйилмай, ҳисобдан яшириб келинмоқда. Бундай вазиятдан фойдаланаётган айрим мансабдор шахслар ўз мавқеларини суиистеъмол қилмоқдалар. Бу фактларга шаҳар партия ва совет органлари принципиал баҳо бермаяптилар.

Корхона ва ташкилотларнинг бошланғич партия ташкилотлари, касаба союз комитетлари уй-жойларни тўғри тақсимлашда пассив позицияни эгаллаб келмоқдалар. Бу эса социал адолат принципларига зиддир.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мух. бирн.

ТАШҚИ АЛОҚАЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ЭЪТИБОР КУЧАЙТИРИЛСИН

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ТАШҚИ ИШЛАР ДОИМИЙ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИДАН

18 январь куни Ўзбекистон ССР Олий Совети Ташқи ишлар комиссиясининг мажлиси бўлди. Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги ва Фанлар академиясининг чет эллар билан маданий ва илмий-техникавий алоқаларни янада мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантириш борасидаги иши муҳокама қилинди. Республика Маданият министрлиги ва Фанлар академияси раҳбарлари ҳисоботларини таҳлил этган депутатлар Э. А. Раҳмонов, Ж. Кўчиев, М. Қаюмов, К. Жўраева, Д. М. Умарова Ташқи алоқаларни ривожлантириш юзасидан бажарилаётган иш даражаси партия XXVII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари талабларига ҳали мувофиқ эмаслигини таъкидладилар.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги чет эллар билан маданий алоқаларни ҳар томонлама ривожлантиришнинг мавжуд имкониятларидан суст фойдаланаётганлиги таъкидланди. Республиканинг ўзига хос санъати театрлар ва ҳаваскорлик коллективларининг чет эллардаги гастроли ва сафари чоғида суст намоён этилмоқда. Шу билан бир вақтда республика театрлари саҳналарида замонавий чет эл драматургларининг энг яхши асарлари қўйилмаётир. Ижодий коллективларни чет эл сафарларига тайёрлашга, чет элда кўрсатиш учун уларнинг программасини янгилашга, юксак сифатли реклама-ахборот материаллари тузишга ҳам зарур даражада эътибор берилмаётир. Тасвирий ва халқ амалий санъатининг чет давлатлардаги кўргазмалари ҳамиша ҳам зарур ташкилий даражада тайёрланаётгани ва ўтказилаётгани йўқ.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги системасидаги ўқув юртларида таълим олаётган чет эллик студентлар ва ўқувчилар ўртасида олиб борилаётган ишда ҳам камчиликлар борлиги таъкидланди.

Афсуски, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президиуми ҳам чет мамлакатлар билан илмий-техникавий алоқаларни ривожлантиришда ҳозирча бурилишга эриша олмаган. Социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлик қилиб келган академиянинг 17 илмий-тадқиқот институтидан фақат учтасигина ҳозир Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши Программасига кўра тадқиқотлар ўтказмоқда. Илм-фан тараққиётининг бир қанча нуфузли соҳаларидаги илмий изланишлар ривожланган капиталистик мамлакатлар билан ҳамкорликсиз олиб борилмоқда.

Чет мамлакатлар билан илмий-техникавий ҳамкорликни ривожлантириш республикамиз учун актуал бўлган проблемалар қишлоқ хўжалигини интенсивлаш шароитларида тупроқ унумдорлигини ошириш, ерларни мелиорациялаш ва химиялаштириш, эрозияга қарши кураш, ғўзани зараркунандалар ва касалликлардан муҳофаза қилиш ва бошқа кўпгина проблемаларни ҳал этишга қаратилмаган.

Фанлар академиясининг бўлимлари, унинг институтлари ва конструкторлик бюроларида рақобатга қодир ишланмаларни қидириш етарли даражада активлик ва аниқ мақсадни кўзлаб олиб борилмаётир. Икки йил ичида академия институтлари 250 та авторлик гувоҳномаси олдилар, аммо чет эл фирмалари билан фақат иккита лицензия битими тузилиб, учта ишланма учунгина патент олинди. Ҳамкорликни мувофиқлаштириб туриш учун Ўзбекистон олимларининг чет эл сафарларидан дуруст фойдаланилмаяпти.

Қабул қилинган қарорда ташқи ишлар комиссияси Ўзбекистон ССР Маданият министрлигига ва Фанлар академияси президиумига ана шу камчиликларни бартараф этиш юзасидан шошилинч чоралар кўришни тавсия этди. Маданият министрлиги раҳбариятига маданий алоқаларни яхшилаш ва чет элларга сафар қилаётган ижодий коллективларнинг репертуарларини янгилашга алоҳида эътибор бериш таклиф қилинди. Фанлар академияси президиумига чет эллардаги илмий марказлар билан узоқ муддатга мўлжалланган алоқаларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиб, уларни амалга ошириш тавсия қилинди. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми олдидан

ҚАЙТА ҚУРИШ — АМАЛИЙ ИШЛАРДА ҚАРОР ТОПАДИ

Яқин кунларда биз — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари ва Бюроси аъзолари Марказий Комитет пленумида қайта қуришга қандай раҳбарлик қилганлигимиз ва унинг амалий ишларда қай даражада қарор топганлиги тўғрисида ҳисобот берамиз. Ишнинг катта жабҳаси учун масъул бўлганингда ҳисобот беришнинг ўзи бўлмайди. Кўп нарсаларни тарозига солиб кўриш, кўп нарсалар устида мулоҳаза юритиш ва табиийки, одамларнинг катта доираси билан маслаҳатлашишга тўғри келади. Ана шу зарурият пленум арафасида Марказий Комитет секретарларининг матбуотда мақолалар билан чиқишига ундаган сабаб бўлди. Катта талаблар асосида бўладиган очиқ-ойдин гапга одамларнинг эътиборини, юзхотирсиз фикрларини қанчалар кўп жалб этсак қайта қуриш деб аталмиш энг муҳим умумпартиявий, умумдавлат ишида қўлга киритадиган ютуғимиз шунчалар салмоқли бўлади.

Ўзимизнинг икки йиллик ҳужумкор ишимизга қандайдир бир якун ясаётган кунларимизда КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил октябрь Пленуми қайта қуришнинг асосан бошланғич босқичи тугалланганлиги, унинг ғоявий-назарий ва ташкилий платформаси яратилганлиги тўғрисида принципиал хулоса чиқарди ва бизнинг ишлаб чиқилган программани амалда рўёбга чиқаришдан иборат ҳозирги энг муҳим вазифамизни белгилаб берди. Шу ўринда революциянинг дастлабки ойларида Ленин берган маслаҳатларнинг хотирага келиши жоиздир: «...Ҳозир ҳамма гап **амалиётда** эканлигини, энди назария амалиётга айланадиган, амалиёт билан жонланадиган, амалиёт билан тузаладиган, амалиётда синаладиган тарихий пайт келганлигини, бу вақтда Маркснинг: «Амалий ҳаракатнинг ҳар бир қадами бир талай программалардан муҳимроқдир», деган сўзлари айниқса тўғрилигини...» тушуниб олмоқ керак.

Ҳозирда бутун мамлакатда бўлганидек, республикада қийин, чуқур ва масъулиятли амалий иш олиб борилмоқда. Бизнинг концепциямизни ҳаёт билан боғлаш учун кўп нарсаларни ўзгартириш зарур. Зотан, кўп нарсалар ўзгармоқда ҳам, лекин экономикани ва бошқа ҳаётий муҳим жиҳатларни соғломлаштириш жараёни секин кечмоқда, баъзан эса оғир ўтмоқда. Бизнинг ютуқларимизни ифодаловчи қатор кўрсаткичларни келтириш мумкин. Бироқ, асосан камчиликлар тобора яққолроқ кўринмоқда, ечимини кутаётган муаммолар тобора кўпроқ кўзга ташланмоқда.

Биз — Марказий Комитетнинг секретарлари ҳар хил одамлардан кўплаб хатлар оламиз. Улар фақат илтимослардангина иборат бўлиб қолмай, бизнинг ишларимиз ва камчиликларимиз тўғрисидаги фикр ва мулоҳазаларни ҳам ўз ичига олади. Хатлар фикрлашга, кўп нарсалар устида ўйлашга мажбур қилади. Мана, менинг олдимда икки хат турибди. Биттаси имзосиз, унинг автори шундай деб ёзади: «...Ҳурматли Владимир Петрович, Сизни ушбу лавозимга кўтарганларида биз Сиздан кўп нарсаларни кутган эдик...» — хатнинг давомида автор кутган нарсасининг моҳиятини очиб беради, — «Сиз бўлсангиз?..» ва хат автори унинг умидлари нималарда оқланмаганлигини писанда қилади. Мен бу мисолни ўз туйғуларимни билдиришга қулай бўлганлиги учун келтираётганим йўқ. Бироқ бу ўринда ўйлаб кўрса бўладиган нарса бор. Нима учун хат автори раҳбарнинг камчиликларини имзосиз хат билан кўрсатмоқда? Демак, ҳақиқатни айтишдан қўрқадими? Бундан чиқадиган хулоса шуки, биз ҳали республикада одамларга уларни социал жиҳатдан ҳимоя қилишни гарантиялайдиган муҳитни яратишга эриша олмаганмиз. Иккинчи томондан, дарғазаб имзосиз хуружлар — бу ўзини панага олиб турган қайта қуриш душманларининг кирдикоридир. Афсуски, улар оз эмас. Ишимизга халақит бераётган ана шу жиҳатни бартараф қилишга биз ҳали муваффақ бўла олганимиз йўқ.

Энди бошқа, имзо қўйилган ва шахсан менинг номимга йўлланган хат тўғрисида. Унинг мазмуни ёқимли. Кўп болали она катта оиласига барча қулайликлари бўлган квартира олишда берилган ёрдам учун миннатдорчилик билдирган. Бу хат мени хурсанд қилиши керагу, лекин шунга қарамай менда хушнуд фикрлар пайдо қилмади. Нима учун лозим бўлган социал неъматни кимнингдир ёрдами билан олиш керак? Демак биз ҳали ҳам адолат бўйича социал тақсимлашнинг гарантияланган системасини ярата олмабмизда? Нима учун бирон бир киши у ёки бу ташкилотга қатнайвериши ва ўзига тегишли нарсани ҳадеб ёлвориб сўрайвериши керак! Ваҳолонки, у ўзига нима берилиши ва қанча берилишини аниқ билиши, шу нарсани белгиланган вақтда албатта олиши лозимлигини билиши керак-ку!

Ўз моҳиятига кўра бу адолатли тезис амалиётда чалкашликларга айланиб кетади. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети одамлар тўғрисида ғамхўрлик қилишни, уларнинг эҳтиёжлари ва талабларига эътибор билан қарашни қайта қуришга раҳбарликни амалга оширишда ўзининг энг муҳим, амалий ишларидан бири деб ҳисоблайди. Бизнинг Ўрта Осиё регионимизда оилалар одатда кўп болали бўлиб, шу боисдан баъзан турмушнинг яхши йўлга қўйилмаганлиги, оилада ишларнинг юришмаслиги бутун қайта қуриш асосига негизланган инсон омилини кучли равишда барбод этади ва бўшаштиради.

Ҳозир республика Компартияси Марказий Комитетида бирон-бир бюро ёки секретариат мажлиси йўқки, унда меҳнаткашлар эҳтиёжларини қондириш проблемаси кўриб чиқилмаган бўлсин. Уй-жой қурилиши, медицина ва маиший хизмат, озиқ-овқат таъминоти каби кўламли йўналишлар билан бир қаторда, шахсий илтимослар ва шикоятларга ҳам кўп эътибор беряпмиз. Республикада ҳанузгача меҳнат қонунчилигини оммавий равишда бузиш, танқид учун таъқиб қилиш, ошна-оғайнигарчилик, қариндош-уруғчилик ва порахўрлик каби иллатларга барҳам берилмаганлиги учун ҳам ана шундай илтимослар ва шикоятлар билан шуғулланишга тўғри келмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси ана шу иллатга қарши олиб борилаётган муросасиз, лекин қийин курашни мантиқий поёнига етказиш ниятидадир.

Ҳозир ишларнинг муваффақияти ҳеч кимда шубҳа туғдирмаётир. Фақат тезроқ, халқ тили билан айтганда кўплашиб, ҳашар билан бу шармандали меросни таг-томири билан қўпориб ташлаш керак. Воқелигимизни қайта қуриш муҳолифларидан қатъият билан тозалаш ишига кенг меҳнаткашлар оммасини, меҳнат коллективлари ва жамоат ташкилотларини яна ҳам фаолроқ жалб этиш зарурлигини биз сезиб турибмиз. Шундай қила олинган жойларда порахўрлар ва бадкирдорларнинг куни битади.

Бироқ шуни очиқ айтиш керакки, уларни адолат исканжасига олиш ҳамма вақт ҳам осон кўчмайди. Кўпинча уларни мустаҳкам ҳимоявий ва ҳомийлик алоқалари ўраб олган бўлади. Бу хусусда жуда кўп мисолларни келтириш мумкин. Ўтган йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг қўшиб ёзиш ва кўзбўямачилик учун қатор қаллобларни КПСС аъзолари сафидан чиқариш тўғрисидаги қарори матбуотда эълон қилинганлиги ўқувчиларнинг эсидадир, балким. Шулар орасида Бухоро область ижроия комитети капитал қурилиш бошқармасининг бошлиғи У. М. Маҳмудов ҳам бор эди. У эгаллаб турган лавозимидан бўшатилди. Аммо шундай илтимосчи ва ҳимоячилар топилиб қолдики, улар бу олғирнинг хизматлари рўйхатини бичиб-тўқидилар ва имзолар тўплашни ташкил этдилар. Ана шу факт очиқ партия йиғилишида муҳокама қилинганида бичиб-тўқилган қоғозга ўз имзосини қўйганлар бу ножўя ишнинг кўнгилчан ташкилотчилари томонидан алданганликларига ишонч ҳосил қилдилар.

Қўлига ҳокимият бериб қўйилган турли-туман ҳомийларнинг хатти-ҳаракатлари баъзан, юмшоқ қилиб айтганда, ўзининг бепардалиги билан кишини ҳайратда қолдиради. Масалан, Самарқанд область партия комитети умумий бўлимининг мудири ўртоқ Ў. С. Турсунов шубҳали обрў орттирган Ш. Шамсиев деган кимсани ҳимоя қилиб, Самарқанд шаҳар партия комитетига шунчалар тиришқоқлик билан хуруж қилди-ки, ваҳолонки, у ўз ишида бунақанги тиришқоқлиги билан кўзга ташланмаган эди. «Интурист» ресторанининг директори бўлиб турганида Шамсиев қаллобларга ҳомийлик қилган, хўрандалар ҳақидан уриб қолувчилар ва уларни алдаганларга йўл бериб қўйган. Аммо жазо олиб, бу лавозимидан ҳайдалганидан сўнг у Боғишамол район озиқ-овқат савдоси директорининг ўринбосари бўлиб олди. Ҳақиқат тантана қилиши учун Самарқанд шаҳар партия комитетига анчагина куч-ғайрат сарфлашга ва область партия комитетининг масъул ходими ўртоқ Ў. С. Турсуновдек қаттиқ тўсиқни бартараф этишга тўғри келди. Ш. Шамсиевни ишдан олиб ташлашди, лекин шу нарса эҳтимолдан холи эмаски, у ва унга ўхшаганлар Ў. С. Турсунов кабиларнинг паноҳида ҳозирча кун кўриб юрган бўлишлари мумкин. Албатта ушбу воқеадан иложсиз бир ҳолатга тушиш ярашмайди, бундай бўлиши ҳам мумкин эмас, лекин юқорида тасвирланган ҳодисани инкор қилиш ҳам мумкин эмас.

Ҳозир, бизнинг жамиятимизда демократия кенгайиб бораётган, қайта қуриш чуқурлашаётган бир шароитда умрини яшаб бўлган нарсаларга қарши курашда умумхалқ принципиаллиги ва очиқ-ошкоралиги тобора зўр куч билан намоён бўлмоқда. Уни бутун куч ва воситалар билан қўллаб-қувватлаш даркор ва республика Компартияси Марказий Комитети ҳам фавқулодда бу муҳим йўналишда ўз амалий фаолиятини кучайтиришга интилмоқда. Яна ўтган йили матбуотда босилиб чиққан қароримизга мурожаат қиламан. Ўшанда Марказий Комитет Бюроси «Главташкентстрой»нинг кадрлар бўйича бошлиғи ўринбосари З. Содиқовни ва Тошкентдаги 1-Уйсозлик комбинати бошлиғи Э. Рустамовни партия сафидан чиқариб, вазифаларидан озод қилган эди. Улар ўз иш жойидаги камчиликларни очиб ташлашга журъат этган Фориш район Совети депутати, сувоқчи-бўёқчилар бригадири В. А. Оверкони ғайриқонуний равишда ишдан бўшатган эдилар. Бу воқеани қўзғамаслик ва эсга олмаслик мумкин эди. Бироқ яна ҳимоя қилиш сояси пайдо бўлиб қолди. Юқорида номлари тилга олинган раҳбарлар атрофида югур-югур бошланиб, худди спортдагидек, «бутун майдон бўйлаб ҳужумга ташланилди». Оқибатда Э. Рустамов ҳомийсиз эмас албатта, Марказий Комитет Бюросида апелляция бўйича иш кўрилаётганда ҳатто партия контроли комиссияси раҳмини келтириб ўзининг ножўя хатти-ҳаракатлари учун тавба-тазарру қилади ва айбини тан олади. Биз ундан ўзининг принципиаллиги учун азият чеккан ишчи В. А. Оверкодан кечирим сўрадингизми, деб суриштирдик. Тавба-тазарру қилган раҳбар ҳозир у ишчи қаерда ва нима қилаётганлигини суриштириб кўрдими? Маълум бўлишича бундай қилмаган. Шунда унинг тавба-тазарруси сохта бўлиб чиқди.

Марказий Комитет Бюроси ўз қарорини қайта кўриб чиқмади ва бу билан бугунги кунда қайта қуришда халақит бераётган барча нарсаларга нисбатан муросасиз позициясини таъкидлаб ўтди. Муросасизлик, қатъият республика партия ташкилотининг кўпгина партия коллективлари учун характерлидир. Бу ҳақда кейинги пайтларда бир қатор кўриб чиқилган муаммоларга қараб баҳо берса бўлади. Мана шу масалаларга ошкора равишда принципиал партиявий баҳо берилди. Булар орасида уй-жойлар тақсимоти, нон саноатининг иши, меҳнат ресурсларидан фойдаланиш, республика «Билим» жамияти, «Ўзбекфильм» киностудияси, Ўрмон хўжалиги министрлиги, «Союзхлопок» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси каби бир қатор ташкилотларнинг раҳбарлари бор. Уларнинг раҳбарлари ва уларга бўйсинувчи кўпгина кишилар орани бузиш ва нафсоният ботқоғига ботдилар. Ҳалол меҳнатни ҳурматлашни унутдилар. Марказий Комитет Бюросининг мана шу ташкилотлар бўйича қарорлари ҳамма жойда ҳам ҳозирча кутилган самарани бергани йўқ. Чунки ҳамма ишни қилса бўлади, деган тушунча ва масъулиятсизликнинг ўз-ўзидан юзага келган нормалари тоза сув юзидаги қорамойдай турибди. Унга тош отсанг у ўша заҳоти бир тарқайдию яна пайдо бўлади. Тўла-тўкис покланиш учун битта восита бор. У ҳам бўлса бутун қорамойни олиб ташлаш керак.

Марказий Комитет Бюроси покланиш ва соғломлаштиришни изчиллик ва қатъият билан давом эттираверади. Биз илгари муҳокама қилинган масалаларга яна бир неча марта қайтамиз. Шунингдек бурксиб ётишда давом этаётган янги участкалар аниқлайверилади. Масалан, ҳозир аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш масалалари бўйича республика фавқулодда ҳукумат комиссияси ишлаяпти. Биз мана шу йўналишда энг қатъий чораларни кўрамиз ва тартиб ўрнатамиз. Яқин вақт ичида «Госкоминтурист»нинг бир қатор бўлинмалари фаолияти принципиал кўриб чиқилади. Бу бўлинмаларда ҳам кўнгилсиз ишлар очилмоқда.

Қайта қуриш йўлини тутган КПСС XXVII съезди йўлининг умумхалқ томонидан қўллаб-қувватланаётганлиги бизнинг ҳаракатларимизга катта куч бағишламоқда. Ўзбекистоннинг меҳнатсевар халқи, корхоналар ва ташкилотларнинг ишчилари ва хизматчилари, меҳнаткаш деҳқонлари бойишга, такаббурликка қарши қаратилган принципиал партиявий позицияни қўллаб-қувватламоқдалар. Партия комитетлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, касаба союз, комсомол ташкилотлари, яқинда ташкил этилган революция, партия ва меҳнат ветеранлари кенгашлари қайта қуришнинг барча мураккаб ишларида реал таянчдир. Биз ўзимизнинг ижодий союзларимиз фаолиятида жиддий активлик борлигини қайд қиламиз ва уларга нисбатан янада яқинроқ бўлишни фойдали деб ҳисоблаймиз. Эҳтимол Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузурида ижодкор зиёлилар кенгашини ташкил этармиз.

Хуллас, аҳолининг барча қатламлари республикада эски юклардан халос бўлишни кенг кўламда қўллаб-қувватламоқдалар. Бизлардан янада ҳужумкор бўлишни кутмоқдалар. КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ Г. П. Разумовский республикада бўлганида шу ҳақда гапирди. У таъкидлаб ўтганидек бизда тўлқинсимон иш кўзга ташланмоқда. Ундаги кўтарилиш кўп жиҳатдан маҳаллий ташаббуслардан кўра КПСС Марказий Комитети ходимларининг ташрифи самарасидир. Кўпгина ишларда изчиллик қилаолмаётганлигимиз хусусидаги танқид адолатлидир. Масалан мактаб ўқувчиларини пахтага жалб этишни олайлик. Ўтган йили ваъда берган бўлишимизга қарамай биз яна шу йўлдан бордик. Ноқулай келган об ҳаво шароитлари бизга мактаб ўқувчиларини пахтага жалб этишга рухсат олишга ёрдам берди. Халқ қўллаб-қувватлади. Ўшанда телевидение, марказий газеталар пахта далаларидаги вазиятни оғир дейиш билан чекланмай, уни экстремал деб атади. Минглаб шаҳарликлар, студентлар, шунингдек мактаб ўқувчилари қалб амрига қулоқ солиб, виждоний бурчларини ўташ учун далаларга чиққанларида уларни рағбатлантирдик. Шундай бўлсада одамлар олдида ўзимизни ноқулай ҳис қилдик. Чунки биз йил бошларида мактаб ўқувчиларини пахта теримига жалб этмаслик тўғрисида қарор қабул қилган эдик. КПСС Марказий Комитети секретари бизларга: «сизлар қачон ўйламай иш тутдинглар — шу қарорни қабул қилаётгандами ёки ундан воз кечгандами?» — деб тамомила ҳақли савол берди. Назаримизда, биз ўзимиз қабул қилган қарордан воз кечаётиб нотўғри иш қилдик. Мактаб ўқувчилари ҳаммаси бўлиб 250 минг тоннадан кўпроқ пахта теришди. Мана шунча пахтани республика халқ хўжалиги бемалол териб олса бўларди. Биз эса болаларнинг оммавий равишда касал бўлишларига ва ҳатто айримларининг қишлоқ хўжалик ишларида ҳалок бўлишларига йўл қўймаган бўлардик. Болалар кўпроқ билим олган бўлардилар.

Биз ҳозир область партия комитетларига мактаб ўқувчиларини пахтага жалб этиш масаласини яна бир карра кўриб чиқишни топширдик. Биз мана шу соҳада ҳам узил-кесил тартиб ўрнатишимиз зарур деб ўйлайман.

Ушбу мақола бюро аъзолари томонидан маъқулланган. Шунинг учун мазкур ўз-ўзини танқид хусусида хилма-хил қарашлар бўлмаслиги лозим. Чунки биз ҳаммамиз бундан кейин ҳам янада талабчан ва принципиал бўлишимиз лозимлигини тушунамиз. Биз шунингдек партиянинг ҳар бир коммунистга нисбатан аввало қайта қуришни ўзингдан бошла деган талаби чуқур маънога эга эканлигини ҳам тушунамиз.

Бизларнинг ҳар биримиз Михаил Сергеевич Горбачевнинг Кремлда ўтказилган тантанали мажлисда айтган қуйидаги сўзларини яхши эслаймиз. У шундай деган эди: «Партия ролининг кучайиб бориши — қонуниятли жараён. Аммо бундай ролни қуруқ сўзлар ёки юзаки расм-русмлар белгилаб бермайди. Бу ролни таҳлил қилиш ва баҳолашнинг теранлиги ҳамда ҳалоллиги сиёсатнинг ўйлаб юритилиши ва ҳаракатларнинг қатъийлиги, хусусий билан умумийни, шахсий манфаат билан жамоат манфаатини, ҳозирги кун билан узоқ муддатли даврни қиёслай билиш маҳорати белгилаб беради. Бу ролни жамиятдаги ишларнинг бориши учун барча партия ташкилотлари ва ҳар бир коммунистнинг масъулиятини ошириш белгилаб беради».

Икки йил мобайнида Марказий Комитетда область, шаҳар ва район партия комитетларининг, бошланғич партия ташкилотларининг элликдан ортиқ ҳисоботи муҳокама қилинди. Бу ҳисоботлар бизнинг барча ташкилотчилик ишларимизда, шу жумладан қуйи партия бўғинларига раҳбарлик қилишимизда жиддий камчиликлар борлигини кўрсатмоқда.

Яқинда биз Андижон область партия комитетининг бошланғич партия ташкилотларининг ишини қайта қуриш бўйича иш практикасини махсус ўргандик. Маълум бўлишича область партия комитети раҳбарликнинг форма ва методларидаги турғунликни бартараф этишга муваффақ бўлмади, телефон орқали маъмуриятчилик қилишда давом этмоқда. Партия ташкилотларининг ярмиси ташаббускорликни йўқотиб қўйган. Марказий Комитет қабул қилган қарор партия комитетларини фаол ҳаракатлар қилишга даъват этиши лозим эди. Бироқ шундай бўлмади. Энг аввало область партия комитети, унинг биринчи секретари ўртоқ М. М. Орипжонов ҳисобот тўғрисидаги масалани тез унутдилар. Бошланғич партия ташкилотлари ишини қайта қуриш тўғрисида кам ғамхўрлик қилмоқдалар. Самарқанд область партия комитетининг собиқ биринчи секретари ўртоқ Р. С. Ашуралиев область партия ташкилоти ишини барбод қилди. Бунда ҳам бизнинг изчил бўлмаслигимиз ўзини намоён қилди. Биз ундан талаб қилмадик. Уни бошқа, катта участкага раҳбар қилиб қўйдик. Дарҳақиқат қайта қуришни ўзимиздан бошлашимиз, қуйи партия бўғинларига кўпроқ эътибор беришимиз лозим.

Ҳозир республикада бошланғич партия ташкилотлари жанговарлиги кўриги авж олдирилмоқда. У Фарғона область партия ташкилоти негизида ўтказиляпти. Тошкент областида жанговарлик кўриги коммунистларни аттестациядан ўтказишга айлантирилиб, у КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарорини бажаришда яхши мадад бўлмоқда. Партия комитетлари ва бюроларининг ишни қайта қуриш тўғрисидаги ҳисоботлари бошланғич партия ташкилотлари учун имтиҳонга айланди. Бунда 617 та партия комитети ва бошланғич ҳамда цех партия ташкилотлари бюроларига қониқарсиз баҳо қўйилди. Мингдан зиёд секретарлар, 6300 дан кўпроқ комитет ва бюро аъзолари партия комитетлари ҳамда бошланғич ва цех партия ташкилотлари бюроси составидан чиқарилди. Ҳамма ҳам бу имтиҳонни ростгўйлик ва ҳалоллик билан топширдилар деб бўлмайди. Бир қатор йиғилишларни бекор қилишга тўғри келди. Бошланғич партия ташкилотларининг ишчанлиги, уюшқоқлиги ва жанговарлигини юксалтиришнинг янги, янада конкретроқ ўсиши ана шу ҳисоботлардан бошланиши учун имкони борича кўпроқ ишни қилиш лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети кадрлар билан ишлашни такомиллаштиришнинг комплекс программасини ишлаб чиқди. Бундан мақсад — кадрлар ўзагини шакллантириш ва ишчан резервларни тайёрлаш, уларни иш юритишнинг замонавий билимлари ва методлари билан қуроллантиришдир. Бу масаладаги таклифларни КПСС Марказий Комитети қўллаб-қувватлади. Тегишли қарор қабул қилинди. Ана шу программага биноан Ўзбекистонга партия, совет, давлат аппаратини, хўжалик ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларини мустаҳкамлаш мақсадида қарийб 400 нафар синалган ходим юборилди. Раҳбарлик составини интернационаллаштириш маънавий-сиёсий вазиятни соғломлаштиришга кўмаклашмоқда. Коммунистлар, республиканинг барча меҳнаткашлари бу тадбирни тўла-тўкис қўллаб-қувватламоқда. Республикамизнинг истиқболли ходимлари марказий партия органларига, Иттифоқ министрликлари ва идораларига фаоллик билан ишга кўтарилмоқда. Улар стажировкани ўтаб бўлгач, республикамизда ишлайдилар. Мамлакат Олий партия мактабларига, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академиясига тингловчилар қабул қилиш кенгайди. Ўзбекистоннинг икки юздан зиёд вакили Москва, Ленинград, Саратов, Свердловск, Новосибирскда олий партиявий-сиёсий билим олмоқдалар. Хўжалик раҳбарлари ва мутахассисларининг мамлакат илғор корхоналарида стажировкадан ўтишлари кенгайтирилмоқда. Олий ўқув юртларини битириб чиқаётганларни бошқа қардош республикалар билан айрибошлаш ўсмоқда. Маҳаллий миллат кадрларини фан-техника тараққиётини ривожлантириш билан боғлиқ тармоқларда, шунингдек халқ хўжалигининг базавий соҳаларида тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш бўйича кенг кўламли тадбирларни амалга ошириш белгиланган.

Кадрлар потенциалини соғломлаштириш республикамиз учун шу пайтгача партия ишининг энг муҳим жиҳати бўлиб қолмоқда. Чунки бу ерда яқин-яқингача кадрлар сиёсатининг ленинча принциплари унутилган ва бузилган эди. Порага сотилиш, порахўрлик авж олган, «юқоридагилар»нинг ҳохиш-иродасига биноан халқни алдаш кучайган эди. Республикада КПСС XXVII съездининг барча салбий ҳолларга берган принципиал баҳосини яхши эслайдилар ва ҳеч қачон унутмайдилар. Съездда жумладан шундай дейилган эди: «Республиканинг собиқ раҳбарлари ҳаётдан ажралиб қолиб, фақат ютуқлар ҳақида гапириб камчиликлар тўғрисида ломмим демасликни одат қилиб олди, ҳар қандай танқидий мулоҳазалардан эса асабийлашадиган бўлиб қолди. Республика партия ташкилотида интизом бўшашиб кетди, принципсизликни, ўз ҳузур-ҳаловатини ўйлашни ва амалпарастликни бирдан — бир принцип қилиб олган шахслар ҳурмат кўра борди. Лаганбардорлик, «мартабаси улуғ кишиларни» беҳад мақташ кенг ёйилди. Буларнинг ҳаммаси ишга зарар келтириши турган гап эди. Экономикада ва социал соҳада аҳвол кескин ёмонлашди, турли фирибгарлик, ўғирлик, порахўрлик авж олди, социалистик қонунчилик қўпол равишда бузилди».

Шу боис кейинги икки йил ичида КПСС Марказий Комитети номенклатурасидаги ходимларнинг 40 процентини, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети номенклатурасидаги ходимларнинг 35 процентини алмаштиришга тўғри келди. Марказий Комитет аппарати ходимларининг ярми алмаштирилди. Область шаҳар, район партия комитетлари секретарларидан 261 киши ёки 40 проценти, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетлари раисларининг 45 проценти алмаштирилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети, республика Госплани, Узсовпроф ва комсомол Марказий Комитетидаги, министрликлар ва идораларнинг аксарият қисмидаги раҳбарлик лавозимларига янги кишилар кўтарилдилар. Республика Прокуратураси, Ички ишлар, Юстиция министрликлари ва уларнинг жойлардаги органларининг ҳамма раҳбарлиги алмаштирилди. Олий, область ва район халқ судларида кадрлар соҳасида катта ўзгаришлар бўлди.

Эҳтимол буларнинг ҳаммаси тўғрисида яна бир карра гапириш шарт эмасдир. Аммо гапириш лозим. Чунки, биринчидан ўтмиш хатоларининг такрорланишига йўл қўймаслик лозим, иккинчидан эса баъзи раҳбарлар шу пайтгача ўтмиш сабоқларидан, тўғри хулоса чиқариб олишмади. Ўзини бадном қилган кишиларни битта раҳбарлик курсисидан олиб бошқасига ўтказиш каби ҳоллар ҳам юз беряпти. Натижада баъзан оғир оқибатларга олиб келаётган бемазагарчиликлар давом этмоқда. Бойсун район партия комитети лавозимларидан олиб ташланган Ю. Ҳожимуродов ва С. Тошбоевларни 12-болалар уйига раҳбар қилиб юборди. Табиийки, улар болалар уйига ўғирлик ва болаларга нисбатан шафқатсизларча муносабатда бўлишдан бошқа бирорта яхшилик келтира олмасдилар. Худди шу ерда тарбиячи аёл Л. Ф. Шевченко ўлдирилди. Ҳозир маълум бўлишича у мавжуд тартибсизликларга қарши курашишга ҳаракат қилган. Юқорида тилга олиб ўтилган болалар уйи директори ўринбосари С. Тошбоевнинг ўғли жиноят қилди. Тергов юз берган ҳодисанинг ипидан-игнасигача аниқлайди. Аммо масалага партиявий ёндашиш учун бу мисол катта сабоқ бўлиши керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси кадрлар билан ишлашда кенг демократиялашни, унинг ошкоралигини ривожлантиришни таъминлашга интилмоқда. Кадрларни юқорига кўтаришда партия ташкилотлари ва меҳнат коллективларининг фикр-мулоҳазалари албатта ҳисобга олиниши зарур.

Одамлар раҳбар кадрларни сайлашда демократик формалардан кўпроқ манфаатдор эканликларини намойиш қилмоқда. КПСС Марказий Комитетнинг 1987 йил январь Пленумидан сўнг 22518 нафар раҳбар — шу жумладан саноат корхоналарининг 278 директори, цех ва участкалар, смена ва бригада бошлиқларидан 20 минг киши, совхоз директорларидан 74 киши, 146 колхоз раиси, 400 дан зиёд ўқув юртлари, фан, маданият, соғлиқни сақлаш муассасалари раҳбарлари сайланди. Бу нарса кадрлар билан ишлашда субъективизмга, хатога йўл қўйишдан холи бўлишга ёрдам беради.

Аммо шуни ҳам эсда тутиш лозимки кадрларни коллектив бўлиб танлашда ҳам бошқариш зарур. Тажриба умумий фикр-мулоҳазалар ҳам баъзан ғаразли мақсадларни кўзлаши мумкинлигини кўрсатиб турибди. Бу ҳол айниқса илмий ва ўқув юртларида, колхоз ва совхозларда эса бригада бошлиқлари ва раисларни сайлашда кўзга ташланмоқда. Унда қариндош ёки ошна-оғайниларни коллектив бўлиб «сайлашмоқда». Яқинда Тошкентдаги Шампань винолари заводида корхона директорлигига илгари судланган шахс сайланди. Коллектив кейинчалик ўзининг бу қарорини қайта кўриб чиқди. Аммо шу фактнинг ўзи бу соҳада ҳам партиявий раҳбарликни кучайтириш зарурлигини тасдиқлаб турибди.

Биз ҳаммамиз бугунги кунда қолоқликни, эскиликнинг қатламларини бирин-кетин кўчириб ташлашимиз лозим. Чунки ялтироқ рақамлар ва жозибали рапортлар соясида кўпгина соҳалар ўз ҳолига ташлаб қўйилган эди. Шу боис бугунги кунда барча бўғинларда ишларни шунчаки янада яхшилаш тўғрисида эмас, балки уларни тубдан қайта қуриш тўғрисида сўз юритилмоқда. Туб қайта қуриш муваффақияти учун биринчи навбатда коммунистлар жавоб берадилар. Асосий ишлар ҳали олдинда турибди. Энг аввало шуни қайд этиш лозимки қайта қуришга бўладиган партиявий таъсир, партиявий кўмак потенциали ҳали тўла қувват билан ишлаётгани йўқ. Ана шу потенциалдан ҳамма жойда ва моҳирлик билан фойдаланиш зарур. Кишиларнинг социал кайфияти ва республика партия ташкилотининг ҳақиқий қиёфаси қандайлиги унга боғлиқдир. Республика партия ташкилоти мамлакатимизнинг барча коммунистлари билан биргаликда Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига тайёргарлик кўрмоқда. Унда мамлакатда амалга оширилаётган қайта қуришнинг дастлабки натижалари чиқарилади. Ўзбекистон коммунистлари ҳам конференцияга бажарилган ишлари тўғрисида ҳисоб берадилар деган ишончдамиз. Аммо бунинг учун қайта қуриш ғоялари кундалик амалий ишлар билан мустаҳкамланиши керак. У ҳар бир кишининг ўз иш жойидаги фаолияти билан мустаҳкамланиши зарур.

В. П. АНИШЧЕВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари.

УЛУҒ ДОҲИЙ ҲАЁТИНИНГ САҲИФАЛАРИ

«В. И. Ленин. Ҳаёт саҳифалари» телетуркумининг сўнгги серияларида Совет давлати асосчисининг сўнгги йиллардаги фаолияти ҳақида ҳикоя қилинади. Марказий телевидение 19 январдан бошлаб уч кун давомида «Экран» ижодий уюшмасида яратилган «Янги йўл», «Видолашув» ва «Йигирма тўртинчи йилнинг январь ойидаги мусибат» ленталарини кўрсатади.

Фильмлар архивлардаги ниҳоятда ноёб кино ва фотоҳужжатлар, замондошларнинг хотиралари билан таништиради. Лентага ўша даврдаги мамлакат ҳаёти, совет ва партия арбобларининг фаолияти, В. И. Ленинни дафн этиш вақтидаги умумхалқ мотами акс этган нодир кадрлар киритилди.

— Телетуркумнинг якунловчи серияларига кирган анчагина материаллар сўнгги 60 йилдан кўпроқ вақт мобайнида кенг томошабин нигоҳидан пинҳон тутилди, — деб ҳикоя қилади фильм режиссёри, СССР Давлат мукофоти лауреати В. Лисакович. — Фильм устида якунловчи иш бораётган кезлар демократиялаш ва ошкоралик даврига тўғри келганидан бахтиёрмиз. Бу тарихимизнинг илгари тилга олинмаган, аммо муҳим саҳифаларини ҳалоллик билан, ҳеч нарсани яширмай варақлаб чиқишимизга имкон берди.

Бу уч янги фильм 28 картинадан иборат туркумни якунлайди, дастлабки сериялар 1983 йилнинг апрелида экранга чиқарилган эди. Сценарийни В. Ильинский, Г. Смирнов, Е. Яковлев ёздилар. Улар яратган фильм ёш Советлар республикасида содир бўлган социал-иқтисодий жараёнларни замондошларимиз кўз ўнгида намоён этади, бу жараёнларни юзага келтиришда Лениннинг ролини теран идрок этишга имкон беради.

Москва.

(ТАСС мухбири).

ЛЕНИН МУКОФОТИ ВА СССР ДАВЛАТ МУКОФОТИ КОМИТЕТИДА

18 январь куни СССР Министрлар Совети ҳузуридаги фан ва техника соҳасида Ленин мукофоти ва СССР Давлат мукофоти комитетининг пленуми бўлди. Пленум ишида таниқли олимлар ва мамлакат халқ хўжалигининг мутахассислари иштирок этдилар.

Пленум 1988 йилги Ленин мукофотларини олишга тақдим этилган ишларни кўриб чиқди ва улардан энг муносибларини конкурсда қатнашиш учун танлаб олди.

Ана шу ишлар рўйҳати матбуотда эълон қилинади.

(ТАСС).

Совет раҳбарининг китоби Монголияда нашр этилди

Монголия Халқ Республикаси Ташқи ишлар министрлигида КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг монгол тилида нашр этилган «Қайта қуриш ва мамлакатимизга ҳамда бутун дунёга хос янгича фикрлаш» китобини расмий равишда тақдим этиш маросими бўлди.

МХРП Марказий Комитети секретари Ц. Балхажав йиғилиш аҳли ҳузурида сўзга чиқиб, шундай деди: «Биз, монгол коммунистлари, КПССнинг бой тажрибасини доимо ўрганиб келдик ва ўрганаверамиз. М. С. Горбачевнинг китобига биз социализмни янгилаш ва такомиллаштириш, инсониятнинг XXI асрга ядро қуролсиз, зўравонликсиз ўтиши учун курашда туб программа ишлаб чиқиш масалалари борасидаги қимматли асар сифатида қараймиз.

Мазкур асарнинг чоп этилиши монгол китобхонларида қонуний қизиқиш ва зўр мамнуният уйғотди. Китобни ўз она тилларида ўқир эканлар, улар Совет Иттифоқида ҳақиқий революцион қайта қуриш жараёнини, давримизнинг мураккаблиги, масъулияти ва мислсизлигини, янгича сиёсий тафаккур моҳиятини, КПСС ва Совет давлати ташқи сиёсати фалсафасини чуқур англаб оладилар».

(ТАСС).

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

ЭҲМ ЁРДАМИДА

◆ ТУЛА

«Агропромснаб»нинг Тула филиалида қишлоқ хўжалик машиналарига запас қисмлар ЭҲМ ёрдамида келтирила бошлади.

Область икки мингга яқин корхонадан 90 минг номда запас қисмлар олади. ЭҲМ РАПОдан тушган талабномаларга қараб, уларни хўжаликларга тақсимлайди. Буюртма деталлар мабодо қандайдир сабаб билан керак бўлмай қолса, «Агропромснаб» бу деталларни очиқ сотиш учун ўзининг улгуржи базаларига жўнатади. ЭҲМ туфайли мураккаб жараённи бошқариш соддалаштирилди, запас қисмлар тўпланиб қолишига чек қўйилди. Бу — хўжалик ҳисоби шароитида жуда муҳимдир.

ДАСТЛАБКИ ЯКУНЛАР

◆ ТОСНО (Ленинград области)

Чорвачиликнинг интенсив методлари халқаро лабораториясига айлантирилган «Ленсоветовский» совхозининг участкаларидан бирида сут соғиб олиш жадал суръатларда кўпайтирилади.

Чорва молларни урчитиш ва генетика Бутуниттифоқ илмий-тадқиқот институти билан Америка «Монсанто-компани» фирмаси биргаликда ўтказган экспериментнинг дастлабки якунлари чиқарилди. Тўрт ойлик тажриба давомида чорва моллар маҳсулдорлиги 20 процент кўпайди. Бундай юксак маҳсулдорликка эришишда гормон препаратлари сабаб бўлди. Ана шу препаратлар туфайли ҳар бош соғин сигирнинг ирсий имкониятларини аниқлашга эришилди. Чорва молларни боқиш режими ҳам қайта қурилди, озуқанинг янги рецептлари синовдан ўтказилди.

ЯНГИ ЙЎЛ

◆ ОРЖОНИКИДЗЕ

«Севосетинавтодор» бошқармаси қурувчилари узоқ Ираф районида янги автомобиль йўлини фойдаланишга топширдилар.

Бу автомобиль йўли Марказий Кавказ яйловлари, ўтлоқлари ва пичанзорларини ўзлаштиришни тезлаштиришга имкон беради. Чикола—Масуда йўлининг узунлиги бор-йўғи бир неча ўн километр, лекин унинг ҳар бир метри гранит қояларни ўйиб, оғир меҳнат эвазига бунёд этилди. Автомобиль йўли портлатиш усули билан қурилди. Эндиликда икки минг гектардан ортиқ ўтлоқни қишлоқ хўжалик оборотига киритиш мумкин. Булутлар ортидаги тоғлиқ яйловлардан фермаларга ва қўйчилик комплексларига ана шу янги йўл орқали ем-хашак ташиб келтирилади.

БОҒБОНЛАРГА МОСЛАМА

◆ ЗАРИНСК (Олтой ўлкаси)

Заринск «Лесхозмаш» заводи чаканда ҳосилини йиғиб-териб олиш учун кўплаб мосламалар ишлаб чиқара бошлади.

Сибирь боғбонлари бу янгиликни кўпдан бери кутишарди. Ана шу мосламалар йиғим-теримни анча жадаллаштиради: ҳар бир киши кунига 50 килограммгача мева териб олиши мумкин.

МАХСУС ЦЕХ

◆ ОМСК

«Омскшина» бирлашмасида уй-жойларни ҳамда социал-маданий ва маиший объектларни ремонт қилишга мўлжалланган цех очилди.

Коллектив ўтган йили ана шундай ремонт ишлари учун 800 минг сўмдан ортиқ пул сарфлаган эди. Ихтисослашган ишлаб чиқаришнинг ташкил этилиши ишлар ҳажмини анча кўпайтиришга имкон беради. Чунки ҳозир бу корхонанинг бир неча турар-жой микрорайонлари, 16 та мактабгача болалар муассасаси, бир қатор социал-маданий-маиший объектлари бор.

(ТАСС).

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

◆ ТОШКЕНТ. 600 дан зиёд йигит-қиз қишнинг илиқ кунларидан фойдаланиб, байдаркада эшкак эшиш бўйича машқларга зўр беришмоқда. Улар ёз ойида Кострома шаҳрида ўтказиладиган ўсмирларнинг Бутуниттифоқ спорт ўйинларида иштирок этадилар.

СУРАТДА: эшкак эшувчилар машқ пайтида. Г. Пун фотоси (ЎзТАГ).

● *Эшик олди майдонча*

ЧИНИҚҚАНГА ГАРД ЮҚМАС

Аёзли кунлар. Изғирин шамол эсади. Совуқ юз-қўлларни чимдиб турибди. Намхуш йўлка бўйлаб енгилгина кийинган аёл бир маромда олдинга югуради. Бекатда турганлар уни ҳар куни бир вақтда учратадилар. Унга халақит бермаган ҳолда пайтини топиб, суҳбатга тортдик.

— Тушуниб турибман. Кимсиз, нима сабабдан югуряпсиз? Қаерда хизмат қиласиз? —деган саволларни берсангиз керак. Келинг, яхшиси бир бошдан ҳикоя қилай. Исмим Зайнаб, фамилиям Исоқова. Тошкент Давлат университети қошидаги малака ошириш институтида ишлайман. Бундан роппа-роса ўн йил илгари фаол ҳаракат қилишга журъат этдим. Боиси, ўша кезлар боғчада энагалик қилардим. Оёғим зирқираб оғришидан қаттиқ азоб чекардим. Кўпроқ ўтиришга тўғри келарди. Шунда боғча болаларининг ота-оналаридан бири менга маслаҳат бериб, сиз кўпроқ ҳаракат қилишингиз, иложи бўлса югуришингиз зарур, деди.

Ростини айтганда осон бўлмади. Тўғриси, оғриқ оёқ билан югуриш эриш туюлди. Зеро, алам ўтгандан кейин шу ишни бошлашга мажбур бўлдим. Аввалига қисқа масофаларга бир маромда юришни машқ қилдим. Кейинчалик лўкиллашга ўтдим. Эрта баҳор кезлари ана шундай машқлардан кейин ўзимни тетик ҳис эта бошладим. Кунлар исий бошлаши билан анҳорда чўмилишни расм қилдим. Дард чекинаётганлиги ҳафта сайин сезила борди. Ўзим бардам ва бақувват бўлиб, кучга тўла бошладим. Кайфиятим ҳамиша яхши бўлар, югуришлардан кейин яйраб кетардим. Иш жойимни ўзгартиришга тўғри келди. Ҳамкасбларнинг кўпчилигида баъзи дардга чалинишлар бўлиб, югуришимга катта қизиқиш билан қарашарди. Мен билан бирга шуғуллана диганлар ҳам бўлди.

Афсуски, ҳар бир нарсага аввало ихлос, чидам-бардош керак. Тошкентнинг Марказ—5, Марказ—6 уйларида истиқомат қилувчи дугоналаримнинг бири ўн ойга бардош берган бўлса, бошқаси бир ойдаёқ шуғулланишни тўхтатиб қўйди. Мен эса бўш келмадим. Кунига ўн километрга югуришни одат қилганман ва буни тарк этганимча йўқ. Олой бозори яқинида «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» проспекти бўйлаб Тошкент давлат цирки атрофини айланиб югураман. Бориш-келиш мўлжалимдаги масофага етади. Муздек сув сеҳридан баҳраманд бўлиш завқини айтмайсизми? Хомчўт қилишларича бугунгача жами 35 минг километрдан мўлроқ йўл босибман.

Ўтган йиллар мобайнида бир мартагина бетобландим. У ҳам бўлса, кутилмаганда кўричак бўлишим. Уч ой югуриш ва чўмилишга «танаффус» беришди. Врачларнинг айтишига қараганда оёғимда туз йиғилган экан. Ҳозир бу дарддан фориғ бўлганман. Ҳеч қандай оғриқ сезмаяпман. Ҳаваскор югурувчилар «Кентавр» клубига аъзо эмасман. Мустақил ҳаракат қиламан. Самараси чакки бўлмаяпти.

Қорми ёмғир, иссиқми совуқ мен учун фарқи йўқ. Бир кун югурмасам, чўмилмасам, ниманидир йўқотгандек бўламан. Сирасини айтганда, бунчалик чиниқиб, соғайиб кетишимга кўзим етмаганди. Аллома Ибн Сино айтганидек, ҳамиша жисмоний ҳаракат билан машғул кишига дори-дармоннинг ҳам кераги бўлмас экан. Шунинг учун югуринг, чўмилинг, муродингизга етасиз, деганим деган.

Суҳбатни Ҳ. ИНОҒОМОВ ёзиб олди.

● *Йўқолсин хурофот!*

«Қадамжо»нинг сири очилди

Когон районидаги «Гулистон» совхозининг Тошработ қишлоғи яқинида жойлашган мозорга сиғиниб келувчилар кўп эди. Эл орасида бу қабрдаги улкан сағана ичида тириклигида бўйи нақ ўн беш газ келадиган авлиё жасади қўйилган, деган миш-мишлар тарқалган эди. Қабр авлиёнинг номи билан Хўжа Кааба деб аталарди.

Хўш, динга ишонувчиларни ўзига жалб этаётган қабрга аслида ким кўмилган? Совхоз меҳнаткашлари Бухоро тарихий-архитектура музей-қўриқхонаси ходимларига мана шу савол билан мурожаат этишди. Бу жумбоқни ҳал қилиш археологлардан Е. Некрасова билан Ю. Ҳамроевага топширилди. Улар археологик изланишларни ўша улкан сағанадан бошлашди. Мақбара очилганда унинг ичида ҳеч қандай жасад қолдиқлари топилмади. Сағана ичидан XIV—XV асрлардаги қурилиш қолдиқлари, қабр устига қўйиладиган мармар тахтанинг бир қисми чиқди.

Афсонадаги улкан жасад балки бошқа сағана остидадир. Шуни аниқлаш мақсадида археологлар изланишни давом эттиришди. Қазиш ишлари натижасида авлиёнинг жасади эмас, балки X—XII асрга мансуб қадимий манзилгоҳ қолдиқлари очилди. Афтидан бу шаҳарча XIII аср бошларида мўғуллар истилоси натижасида харобага айлантирилган. Она шаҳрини босқинчилардан химоя қилиб, қаҳрамонларча ҳалок бўлган ботирларнинг бири эса халқ хотирасида авлиёлаштирилган эди. Қишлоқнинг номи ҳам ўтмишда бу ерда катта шаҳар мавжуд бўлганлигидан далолат берарди.

Қазиш ишлари жараёнида археологлар кўплаб тарихий ва маданий аҳамиятга молик ашёларни топишди.

Бу буюмлар музей-қўриқхонанинг археология бўлимида намойиш этилмоқда. Энг муҳими кўплаб динга ишонувчи зиёратчиларни жалб қилаётган яна бир «қадамжо»нинг сири очилди. Энди мозорга сиғиниб келадиган диндорлар қораси кўринмай қолди.

Н. НАИМОВ, «Совет Ўзбекистони» мухбири.

● *Хат йўлга чорлади*

«ЖИНОЯТ ҲАРАКАТИ ЙЎҚЛИГИ УЧУН...»

«Кўзбўямачи найрангбозлар». Нарпай район газетасининг 1985 йил 21 сентябрь сонида ана шу сарлавҳа остида қарийб ярим саҳифали мақола чиқди. «Пахтакор овози»нинг «Инсон ва қонун» саҳифасидаги бу мақолани Нарпай районлараро прокурорининг ўринбосари М. Ҳабибов ёзганди.

У билан ана шу мақола юзасидан суҳбатлашдик.

— Ахир, қонунчи сифатида яхши биласиз, кишининг жиноятчи эканлиги ҳақида суд ҳукм чиқаради. Хўш, нега сиз шошилдингиз?

— Прокурор, ёзасан, деди. Область прокуратурасида тинчгина ишлаб юргандим. Қаёқдан ҳам ўша ёққа бордим. Обрўйим тамом бўлди. Обком бюросида хайфсан олдим...

— Ҳайфсанни Нарпай район аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг бошлиғи Н. Собировни нотўғри айблаганингиз учун олдингиз. Ҳозир эса уни матбуот орқали ҳақоратлаганингиз тўғрисида суҳбатлашяпмиз. Ахир, уни жиноятчи эмас, деб топишди-ку! Сиз эса судгача сабр қилмадингиз.

— Мен ҳам унинг айбсизлигини (?) билардим. Бу ҳақда прокурор Аҳад Жамоловга бир неча бор айтдим, лекин...

— Тўғриси, шу айбни сиз тўқигансиз. Энди прокурорга ағдаряпсиз.

— Бизнинг системани тушунмайсиз. Прокурорнинг айтгани айтган, дегани деган.

— Ҳозир Самарқанд район прокуратурасида терговчи бўлиб ишлаяпсиз. Яқинда сизни партияга қабул қилишибди. Яна одамлар тақдири қўлингизда. Ўз фикрингиз бўлмаса, қонунга риоя этмасангиз, қандай ишлаяпсиз? Бўлган воқеа ҳақида редакцияга икки энлик тушунтириш хати ёзиб беролмайсизми?

— Катталардан сўрашим керак!

«Катталари» йўқ дейишган бўлса керак, М. Ҳабибов қайтиб келмади. Гап бунда эмас. Тушунтириш хати ёзса, ёзмаса айби аниқ. Қўлимизда «Пахтакор овози» газетаси... Қўлимизда Н. Собировга нотўғри айб қўйилгани ҳақидаги ҳужжатлар. Ниҳоятда жиддий хатоси учун унга ҳайфсан беришди. Ҳа, бошини силаб қўйишди, холос. Хуллас, бу ҳол кўпчиликни ажаблантирди. Ахир, айбсиз кишини айбсиз, дея олмайдиган, прокурорнинг кўрсатмасига, тўғрироғи, хоҳишига қараб уни жиноятчига чиқарадиган киши бу соҳада ишлаши мумкинми? Ҳар бир киши бу саволга жавобан «йўқ» дея ҳайқиради. Одил замонанинг ҳукми ҳам шундай! Бироқ зиммаларига катта масъулият юкланган кишилар: «Ҳеч қиси йўқ, ишлаб турсин», — дейишса, Нормамат Собиров кимга ишонсин?! Ҳақиқат қани, дея у виждон азобига дучор бўлмасинми? Эртага яна бир киши Н. Собиров ҳолига тушмаслиги учун ким кафолат беради?

Прокурор А. Жамолов билан бизнинг ўртамизда шундай суҳбат бўлиб ўтди.

— Собировнинг ҳаракатида жиноят йўқлигини, у ҳеч қандай маблағни ўзлаштирмаганини билгансиз, шундайми?

— У жиноятчи, — жавоб қилди А. Жамолов. — Мен ҳозир ҳам шу фикрдаман.

— Область партия комитети бюроси мажлисида ҳайфсан олдингиз. Нарпай район партия комитети бюроси ҳам сизга ҳайфсан берди.

— Ҳа, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Н. Собировни партияга тиклади. Унинг КПСС аъзолигидан чиқарилишига биз сабабчи бўлганмиз. Шунинг учун жазо олдик. Лекин у қўшиб ёзишда бош айбдор.

— Ахир, сизлар ноқонуний деб ҳисоблаётган ҳолларни область маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси ўз хатида «тўғри, бизнинг топшириқ билан бажаришган» дея асослаяпти. Ҳатто, Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалиги министрлигининг ҳам рухсати бор экан. Қолаверса, улар колхоз-совхозларга хизмат қилишган.

— Мен ўз фикримда тураман.

Балки А. Жамолов тушунишни истамаётгандир? Эҳтимол тушуниб туриб, нима қилишни, нима дейишни билмаганидан «ўз фикри»га таянаётгандир. Шундай экан, нега жиноий ишни бекор қилди?

— Ахир, Собиров ҳақидаги жиноий ишни ўзингиз тўхтатгансиз. Уни жиноятчи деб ҳисобласангиз, бунга асосингиз бўлса, нега энди ишни бекор қилгансиз?

Бу қарама-қаршиликни қандай тушунмоқ керак?

— Ўзбекистон ССР Олий суди протест киритгандан кейин нима ҳам қилардим?

Шу қисқа суҳбат прокурорнинг кимлигини аён этгандир? Агар у Собировни қонуний асосда айбдор деб ҳисобласа, прокурорнинг принципиаллиги қаёқда қолди? Афсуски, Н. Собировда айб йўқ. Прокурор эса ўз хатосини тан олгиси келмаётир. Чорвадору сувчига кийим-кечак тикиб берган кишини у нега жиноятга тортди? Унга етказилган моддий зарарни ким тўлайди?

Дарвоқе, ҳаммаси нимадан бошланганди?

Нарпай район прокуратураси ишни бекор қилгач, республика прокуратураси делони яна ўрганиб чиқди ва қонуннинг «Жиноят ҳаракатлари йўқлиги» учун деган моддаси билан уни айбсиз деб топди. Шунинг ўзи ҳам прокурор А. Жамолов, ўринбосари М. Ҳабибовлар «охирги нуқтагача жанг қил» қабилида иш тутганларини кўрсатади. Чунки улар ишни ўзларига гап тегмайдиган модда асосида тўхтатишганди-да!

Эндиликда бутунлай оқланиб чиққан Н. Собировнинг хатига эътибор қиламиз. Айблов фикрлари-ю, узундан-узун ҳукмлардан кўра унинг хати ишончли ҳужжатдир. Асоссиз равишда бировни айблаганлар эмас, балки шу бўҳтондан қутулиб чиққан, оқланган кишининг гапига халқ кўпроқ ишонади. Хуллас, ҳукм чиқариш навбати Нормамат Собировга: «...Давлат банкининг Нарпай район идораси бошқарувчиси Р. Аҳадовнинг кўрсатмаси билан унинг ўринбосари Т. Омонов корхонамизни текширди. 1985 йил январь ойида ҳисоботга 6276 сўм қўшиб ёзилган деди. Лекин ҳеч ким бир тийин ҳам ўзлаштирмаганди. Хўжаликларга махсус кийим тикиб бериш учун рухсат бор бўлса-да, А. Жамолов мени ҳузурига чақирди: «Сиз билан йигитчасига гаплашсак бўладими?» — деди... Узоқ йил нефть маҳсулотлари базасида ишлаганман. Лекин ҳалол-покиза меҳнат қилганман. Улар ўйлагандек пул жамғарган эмасман...

Унга рад жавобини бердим. «Боринг, орамиз очиқ, ўзингиздан кўринг», — деди. Нажот излаб, Нарпай райкомига бордим. «У қонун эгаси, биз нима деймиз», — деган жавобни олдим. Шу зайл прокурор «бошимда ёнғоқ чақа бошлади». Ўтган йилларда хасталаниб қолдим. Қанд касалига дучор бўлдим. Ҳақиқат йўқ, деб ўйлагандим. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети партия билетимни қайтариб берди, коммунист деган номимни тиклади. Ўзбекистон ССР Олий суди ва республика прокуратурасига миннатдорчилик билдираман.

Мен ҳақиқатга осонликча эришмадим. Кирмаган эшигим кам қолди. Уч йил сурункасига елиб-югурдим, соғлиғимни йўқотдим. Мени шу куйга солганларга «ҳайфсан»дан бошқа жазо йўқми?

Биз Н. Собировнинг сўзларига қўшимча қилмоқчи эмасмиз. Фақат шуни айтмоқчимизки, унинг ҳақли саволига ҳақли жавоб бермоқ керак.

Ж. МАМАТОВ, «Совет Ўзбекистони» мухбири.

Редактор ўринбосари Т. НАЖМИДДИНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ИХТИСОСЛАШГАН ҲИСОБЛАШ ТЕХНИКАСИ ВА ИНФОРМАТИКА КОРХОНАСИ

ҳисоблаш техникаси воситаларига марказлашган комплекс хизмат кўрсатишни

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

— ишга тушириш-созлаш ишлари;
— техника хизмати кўрсатиш;
— генерациялаш ва программали воситаларни бошқариш;
— ремонт қилиш.

Ҳисоблаш ишларини бошқарув комплекслари:
СМ-1, СМ-2, СМ-2М, СМ-3, СМ-4, СМ-1420, СМ-1300, СМ-1634, СМ-1803, СМ-1810, М-6000, М-4030, СМ-1210, СМ-1700, ПС-2000, ПС-3000, ИВК, АРМ, РМО-01 (02), РМОТ-01 (02), Искра-226, Искра-1256, Искра-1030 ҳамма моделлардаги Электроника 60, 85.
ЕС 9005 маълумотларни тайёрлаш қурилмаси.
Адрес: 700185, Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги кўчаси, 10-уй. Телефон 77-69-75.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг
М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ КОНЦЕРТ-ФИЛАРМОНИЯ БИРЛАШМАСИ
В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
23, 24 январь соат 19.30 да
ЎЗБЕКИСТОН ССР ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА РАДИОЭШИТТИРИШ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ ИЖОДИЙ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ВА СОЛИСТЛАРИНИНГ
КОНЦЕРТИНИ
УЮШТИРАДИ
ПРОГРАММАДА ИШТИРОК ЭТАДИЛАР:
Ўзбекистон ССР халқ артисти **ҚИЗЛАРХОН ДЎСТМУҲАМЕДОВА;**
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: **ИСРОИЛЖОН ВА ИСМОИЛЖОН ВАҲОБОВЛАР, АБДУҲОШИМ ИСМОИЛОВ, ЭРГАШ КАРИМОВ ВА РОЗА КАРИМОВА;**
республика мақом ижрочилари конкурсининг лауреати **ҲУРРИЯТ ИСРОИЛОВА, ҲАСАН РАЖАБИЙ;**
МАҚОМЧИЛАР АНСАМБЛИ (бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **АБДУҲОШИМ ИСМОИЛОВ**);
ДУТОРЧИЛАР АНСАМБЛИ (бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти **ҒАНИЖОН ТОШМАТОВ**);
«ТАБАССУМ» РАДИОЖУРНАЛИ ҚАТНАШЧИЛАРИ ВА БОШҚАЛАР.
Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14 дан бошлаб сотилади.

1988 ЙИЛ 22 ЯНВАРДАН 31 ЯНВАРГАЧА
МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА
БОКС БЎЙИЧА
СССР 54-БИРИНЧИЛИГИ МУСОБАҚАЛАРИ ЎТКАЗИЛАДИ.

Биринчиликда мамлакатнинг энг кучли боксчилари: Совет Иттифоқи, Европа ва Жаҳон чемпионлари — Василий Шишов, Александр Ягубкин, Юрий Ваулин, Исраэл Акопкохян, Юрий Александров, Орзубек Назаров ва бошқалар иштирок этадилар.

Биринчилик ғолиблари ва совриндорлари XXIV Олимпиада ўйинларида мамлакат терма командаси сафида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритадилар.

МУСОБАҚАЛАР ПРОГРАММАСИ:
22 январь соат 18 дан 22.00 гача — ДАСТЛАБКИ БОСҚИЧ УЧРАШУВЛАРИ.
23, 24, 25, 26 январь соат 12 ва 18.00 да — ДАСТЛАБКИ БОСҚИЧ УЧРАШУВЛАРИ.
27, 28 январь соат 12 ва 18.00 да — ЧОРАК ФИНАЛ УЧРАШУВЛАРИ.
29 январь соат 12 ва 18.00 да ЯРИМ ФИНАЛ УЧРАШУВЛАРИ.
31 январь соат 12.00 да — ФИНАЛ УЧРАШУВЛАРИ.
МУСОБАҚАЛАР 22 ЯНВАРЬ СОАТ 18.00 ДА ТАНТАНАЛИ РАВИШДА ОЧИЛАДИ.
Мусобақанинг бош судьяси А. И. КИСЕЛЕВ (Москва шаҳри, Бутуниттифоқ тоифасидаги судья).
КЕЧКИ МУСОБАҚАЛАР ВАҚТИДА СПОРТ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯЛАРИ ЎЙНАЛАДИ.

23 январда — 15-тираж.	27 январда — 19-тираж.
24 январда — 16-тираж.	28 январда. 20-тираж.
25 январда — 17-тираж.	29 январда — 21-тираж.
26 январда — 18-тираж.	31 январда — 22-тираж.

Тиражларда мотоцикллар, велосипедлар, телевизорлар, магнитофонлар, турли спорт тренажерлари ютуқ сифатида ўйналади.
Бир дона лотерея билетининг баҳоси — 1 сўм.
Билетлар Марказий «Юбилей» спорт зали кассаларида сотилмоқда.
Кассалар ҳар куни соат 11 дан 19.00 гача очиқ.
Справкалар учун телефонлар: 46-03-12, 46-70-31 — касса; 46-07-52, 46-68-77 — администратор.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг
ЎЛКА МЕДИЦИНАСИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
лабораториялар бўйича вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
мудир: патология ва иммунология;
катта илмий ходимлар: клиник биохимия, овқат ҳазм органлари патологияси, патология ва иммунология;
кичик илмий ходимлар: овқат ҳазм органлари патологияси, экспериментал-гастроэнтерология, эндокрин касалликлар эпидемиологияси ва эндокринологик хизматни ташкил этиш, патология ва иммунология (2), тиреоид патология (2), болалар эндокринологияси (гипоталамогипофизар регуляция группасига).
Конкурс муддати — 22 январгача.
Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700125, Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 56-уй. Телефонлар: 62-27-02, 62-27-13.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги
ЎРТА ОСИЁ МЕДИЦИНА ПЕДИАТРИЯ ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
профессор: биохимия;
катта ўқитувчи: оператив хирургия, топографик анатомия билан;
доцент: рус тили.
Конкурс муддати — 6 февралгача:
Адрес: Тошкент шаҳри, Чермет кўчаси, 103-уй. (156, 165-автобусларнинг «САМПИ» бекати).

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИНИНГ
сиртқи бўлимига ҳужжатлар қабул қилиш ТЎХТАТИЛДИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институти коллективи хорижий Шарқ мамлакатлари адабиёти бўлимининг мудири, филология фанлари кандидати У. М. Ориповга укаси

Тўйғун ОРИПОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш инженерлари институтининг ректорати, партия ва жамоат ташкилотлари олий математика кафедрасининг катта ўқитувчиси З. У. Йўлдошевга онаси

Маҳфуза ЙЎЛДОШЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

● *Тингланг, томоша қилинг*

19 ЯНВАРЬ, СЕШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мультфильмлар. 9.30 — В. И. Ленин. Ҳаёти саҳифалари. 10.15 — Ф. Дзержинский номли дивизия ансамблининг чиқиши. 11.10 — Ҳужжатли фильм. 11.30 — Қувноқ стартлар. 12.15 ва 16.00 Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Халқаро конкурслар лауреати А. Винницкий чалади. 16.40 — Қайта қуриш: тажриба ва муаммолар. 17.10 — «Метрода учрашамиз». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 19.20 — Инсон ва қонун. 19.50 — Дунё воқеалари. 20.10 — В. И. Ленин. Ҳаёти саҳифалари. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Ёшлар программаси. 23.30 — А. Н. Скрябиннинг барча симфониялари. 1-симфония.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — География. 10.05 — Француз тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 12.05 — Француз тили. 13.05 — «Ботқоқликдаги одамлар. Полесье хроникаси». Бадиий фильм, 4, 5 ва 6-сериялар. 15.20 ва 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 20.00 — Музикали киоск. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Ботқоқликдаги одамлар. Полесье хроникаси». Бадиий фильм, 5-серия. 23.20 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 6.55 — «Ассалому алайкум». 18.05 — Мультфильм. 18.25 — Ёшлик. 18.55 — Экономикани бошқаришда тубдан қайта қуриш. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ёдгорлик туркумидан. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.20 — Долзарб вазифа. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Оловли йўллар». Бадиий фильм, 16-серия. 23.20 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.35 — Болалар учун фильм. 20.45 — Социалистик мусобақа: якунлар, изланишлар, ечимлар. 21.30 — Время. **Душанба.** 22.15 — «Сўроқ». Бадиий фильм.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — Симфоник рақслар. 9.45 — Рус тилини ўрганамиз. 12.10 — Ишчинома. 12.30 — Адабий ўқиш. 12.50 — «Ялла» ансамблининг концерти. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — С. Захаров куйлайди. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Гулдаста. 15.50 — Врач маслаҳати. 18.15 — Фактлар ва уйдирмалар. 18.30 — Ўзбек опералардан парчалар. 19.20 — Янги музикали ёзувлар. 19.50 — Халқаро кундалик. 20.15 — Унутилган оҳанглар. 21.10 — Қармоқ. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 — Ғижжакда У. Расулов чалади.

Р. — 10535. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. — 15. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12